

DELAVSKA ENOTNOST

Ob občnih zborih republiških odborov sindikatov Slovenije

ENOTNOST GLEDIŠČ

Preteklo soboto in nedeljo se je vrstilo kar 14 občnih zborov republiških odborov sindikatov Slovenije. V Ljubljani so zborovali gradbinci, usnarji, živilci, komunalci, grafičarji, obrtni, prometni in trgovski delavci, v Velenju rudarji, v Mariboru železničarji in delavci kemične industrije, v Celju tekstilci, v Kočevju kmetijski in gozdni delavci, v Kopru pa državni uslužbenci. Metalurgi, kovinarji in delavci lesne industrije so imeli svoje občne zbere že prej, prav tako tudi prosvetni delavci. Le gostinčji, zdravstveni delavci in uslužbenci PTT bodo imeli občne zbere v aprilu.

Ce skušamo le bežno oceniti dosežanje občne zbere, moramo vsekakor reči, da so bili skrbno pripravljene in da so se v razpravi izluščila jasna stališča do vseh osnovnih sindikalnih in družbenih vprašanj. K temu so nedvomno precej pripomogle navedene bogata poročila, dosti boljše kot običajno in ki so dala delegatom obilo gradiva za razprave. Trdimo lahko, da so na vseh občnih zborih razpravljali o vseh vprašanih s stališča delavca proizvajalca, zavedajoč se, da je taisti delavec obenem tudi potrošnik, ki ga zanimajo ne le ozka proizvodna vprašanja, marveč le-ta ocenjuje tudi z vidikov svojega gmojnega položaja.

Razumljivo je, da je bila tarfna politika povsod v središču pozornosti in morda je na njen račun šepala razprava o drugih stvareh. Tega občnim zborom ne bi smeli šteti v zlo, saj so na vseh govorili tudi o tem, kako naj bi sindikat pomagal tistim, ki ne bodo dosti zaslužili. Pogledimo si le nekaj stališč, ki so se izkristalizirala na teh občnih zborih!

Smo za razpone v plačah

Vsak umen gospodar ve, da je treba tiste, na katerih sloni proizvodnja, boljše nagraditi in plačati kot druge. Zato se sindikati zavzemajo za boljše plače kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev ter organizatorjev proizvodnje. V tovarni čevljarjev »Ljubelj« pa znaša na primer razlika med najnižjo in najvišjo tarifno postavko delavcev le 2961 din. Dodajmo k temu še to, da so delavci po normah lahko zaslužili tudi več (v »Zvezdi« je prišla delavka na 20.000 din, mojster pa je imel 12.500 din), potem je kajpak razumljivo, da delavcu ni bilo dosti do tega, da bi se strokovno izpopolnil in »napredoval« na slabšo mojstrsko plačo, niti mojster ni imel dosti interesa, da bi delo boljše, smotrnejše organiziral.

Ce bomo stebre proizvodnje boljše nagrajevali, bodo bolj skrbeli za organizacijo dela, za smotrnejšo uporabo surovin, goriva itd., višja bo delovna storilnost, ki je veliki meri odvisna prav od njih, s tem pa se bo popravil ne le njihov gmojni položaj, marveč tudi tistih, ki danes malo zaslužijo. Čim večja bo proizvodnja, čim višja bo storilnost, tem več bo blaga na trgu in po nižji ceni, tem lažje bodo živeli tudi tisti z nizko plačo. Le v tem je ključ za izboljšanje življenjske ravni delavcev — takšno je stališče vseh občnih zborov.

To stališče letošnje tarifne politike so marsikje napak razumeli in so mislili, da je treba dati višje plače administrativnemu osebju. Občni zbori so taka

prizadevanja ostro obsodili, saj bi to le kvarno vplivalo na proizvodnjo. Sploh menijo, da bi plače uslužbencev podjetja ne smele biti višje kot na primer v ljudskih odborih.

Merilo je proizvodnja

Temeljno načelo letošnjega tarifnega sistema je: za boljše delo večje plačilo, medtem ko lanski sistem plač tega načela ni dovolj upošteval. Zato so v mnogih podjetjih norme opuščali, v gradbeništvu so ostale od kolektivnih akordov ponekod le še komisijne. V tekstilni industriji so norme obdržali, zato pa so bile tarifne postavke toliko nižje, da so si iz obračunskega sklada plač prirahili nekaj še za plačevanje dela po učinku. Letos bo delovnim kolektivom tekstilne industrije vsekakor laže.

Ze z uredbo je letos predpisano, da je treba delo normirati povsod, kjer se to dá in kjer je to gospodarsko smotno. In delavci smo za to, saj ni nihče pripravljen delati za drugega, ki bi lenaril, zaslužil pa prav toliko kot priden delavec. Ko že govorimo o normah, so občni zbori skoraj povsod opozorili na to, da zahteva delo po normah in v akordu veliko boljše organizacijo dela, da bo imel delavec material pri roki, da mu ne bo treba tekati od enega do drugega, čakati na načrte itd. Delavci sami bodo to zahtevali od tehničnih vodij, saj se bo vsak trudil, da bi normo dosegel in presegel.

V zvezi s tem je posebno vprašanje premiranj. Ze dosedanje izkušnje kažejo, kolikšne so prednosti premiranja. V steklarni v Rogaški Slatini je za celih 18 % porasla delovna storilnost, ko so uvedli premiranje. Tudi v tekstilni industriji so že uvedli premiranje, le da so ga zavoljo nekaterih še neproučenih stvari opustili, namesto da bi premijski sistem izpopolnili.

Napačno pa je mnenje, da so premije le za tehnično vodstvo (drugod spet mislijo, da morajo premirati tudi administrativno osebje že za normalno delovno storitev). Pametno in smotno je, če premiramo vsakogar, ki prihrani na gorivu, surovinah, materialu itd., in tudi za boljše kvaliteto, saj s tem neposredno pomenjemo proizvodnjo. Republiški odbor kmetijskih in gozdnih delavcev se n. pr. zavzema za

to, da bi premirali za večjo molznost krav (od litra namolženega mleka, tone suhega sena itd.).

Večje znanje — večja proizvodnja — večja plača

Ni bilo občnega zbora, kjer ne bi posebej opozorili na strokovno izobrazbo delavcev. Letošnji tarifni sistem posebej vzpodbuja k temu, da bi delavci dosegli višjo strokovno izobrazbo, saj si vsak le od večjega znanja, ki ga mora seveda s pridom uporabiti v proizvodnji, lahko obeta tudi večji zaslužek. To so na občnih zborih zlasti položili na srca tistim, ki tako radi govorijo o težavnem gmojnem položaju nekvalificiranih delavcev. Res se z majhno plačo zelo težko živi. Res je pa tudi, da bi morali vsakomur omogočiti, da bi se strokovno izpopolnil in napredoval. Občni zbori pa so opozorili, da v vrsti gospodarskih dejavnosti še ni zgrajenega sistema strokovnega šolstva, da še ni menklature poklicev, še niso jasno določena načela, kdo je kvalificiran in kdo polkvalificiran delavec itd. Vse to kajpak otežkoča strokovno izobrazbo in si republiški odbori skupno z zbornicami močno prizadevajo, da bi tudi ta pereča vprašanja uredili.

Združenja naj postanejo instrument delavskega upravljanja

Ko smo že pri združenjih, povejmo še, kakšno stališče so do njih zavzeli na nedavnih občnih zborih.

Doslej so le včasih v zbornicah prevladovala taka stališča, iz katerih bi se dalo sklepati, da so to izključno neke vrste konjunkturalne ustanove. Deloma so tudi objektivni razlogi za to, saj razpravljajo v glavnem o vprašanjih nabave surovin, cen itd. Sindikati menijo, da bi morale zbornice postati instrument delavskega upravljanja, ki bi povezovali delavske svete po stroki in s teh stališč obravnavali posamezna proizvodna vprašanja in vprašanja gospodarjenja.

Od besed k dejanjem

Na pobudo Centralnega in Republiškega sveta sindikatov so v delovnih kolektivih veliko res-

neje začeli proučevati, kaj naj bi storili, da bi pomagali delavcem z nizko plačo. Od takrat so odprli v tovarnah vrsto obratnih kuhinj, kjer kuhajo enolončnice, ali pa tovarniških menz, kjer lahko dobi delavec hrano po nizki ceni. Seveda so se ponekod bolj znašli kot drugod. Zlasti pa je to pereče za gradbene delavce, ki delajo na oddaljenejših gradbiščih. Njihov Republiški odbor smatra, da je obratna menza sestavni del gradbišča in da bi moralo podjetje nositi stroške režije obratne kuhinje, istočasno pa omogočiti, da bi si delavci lahko tudi sami kuhali hrano, če to žele.

Vzgojno delo zanemarjajo

Splošna ugotovitev občnih zborov je, da so sindikalni odborniki, odkar so ustanovljena delavska prosvetna društva »Svoboda«, močno zanemarili vzgojno delo. Zlasti je to opaziti sedaj ob razpravah o tarifnih pravilnikih, ko delavcem marsikje niso raztolmačili, za kaj gre in so potem seveda ponekod nasedli tistim, ki jim naša politika ni

(Nadaljevanje na 2. strani)

Letos je bila prava »zidarska« zima. Delo na gradbiščih skoraj ni prenehalo. Vendar so gradbeni delavci v skrbeh, kako bo vnaprej, ker investitorji še nimajo kreditov, kar pa hudo moti organizacijo dela na gradbiščih.

RAZGOVORI GRADBENIH DELAVCEV O POCENITVI GRADBENIH STORITEV

LAHKO GRADIMO CENEJE?

Pred dnevi se mi je ponudila priložnost, da sem prisluhnil razgovoru gradbenih delavcev. Kaj mislite, o čem so se pomenkovali? O cenah so govorili. Ne o cenah sladkorja, čevljev in obleke, temveč o cenah kubičnega metra betona in opečnega zidu, o tem, kako drag je kvadratni meter stanovanja, tovarne, hidrocentrale. Skratka pomenkovali so se o tem, kar nas vse že dolgo teži, namreč o pretirano visokih gradbenih stroških. Priznati je treba, da so razgovor dobro izpeljali. Pošteno so pometli pred svojim pragom pa tudi drugim niso prizanesli.

Gradbeni delavci priznajo, da organizacija dela in storilnost pri njih še nista takšni, kot bi morali biti. Te slabosti v določeni meri povzročajo proizvodne stroške. Pogostokrat se še ta ali oni

gradbeni delavec opira na ročaj lopate, »išče« delo po gradbišču, potlej ob koncu meseca pa seveda hudo tarna, da je premalo zaslužil. Ti ljudje so ponavadi proti akordom in nasprotujejo normam. Trdijo, da so to le oblike izkoriščanja, ne pa merila dela. Slabostim minulega plačnega sistema in nerganju nazadnjaško usmerjenih delavcev in uslužbencev gre hvala, da so lani akorde in norme skoraj povsod opustili (razen v industriji gradbenega materiala in projektivnih podjetjih). Marsikje tudi ne izkoriščajo polno zmogljivost mehanizacije, gradivo po nepotrebnem prenašajo in prevažajo, skratka slabo imajo organizirano delo. In posledice vseh teh slabosti? Storilnost je lani padala, ker sta bila marljiv in len delavec enako nagrajena in ker marljiv delavec vča-

sih zaradi slabe organizacije dela ni naredil toliko kot bi lahko.

Letos pravijo, da bo bolje. Obetajo si, da bo storilnost dela porasla. Povsod kjer je mogoče, bodo nagrajevali člane kolektiva po učinku. To pa bo kolikor toliko vplivalo na znižanje gradbenih stroškov.

Tokrat, ko se je pomenek razpletel o delu po akordih, pa so gradbeni delavci pograjali vrsto nevšečnih stvari. Če je organizacija dela ponekod slaba, tudi niso sami krivi. In pokazali so na vzroke.

V gradbenih podjetjih so vsako leto tja do marca, aprila ali celo do junija v hudi zadregi. Vedo, da bodo morali graditi, toda kaj, koliko in kje, tega ne vedo. S silvestrovim usahnejo krediti. Takrat ko opekarne, cementarne, železarne in druga podjetja zaključujejo pogodbe za svoje izdelke, so gradbinci v škripcih. Če sklenejo pogodbo za material, ki ga pozneje ne bodo potrebovali, jim bodo ležali milijoni zamrznjeni. In če ga naroče, potlej se jim lahko dogodi tako, kakor se je primerilo tovarniškemu Baumanu iz Postojne. Lani v jeseni je obletel 54 opekarn. Povsod so mu zadrževali, da nimajo več opeke. Končno jo je staknil v Podravski Slatini. Opekarna jo je računala po 7,5 din za kos. Čez nekaj dni, ko je hotel skleniti pogodbo, pa so s ceno poskočili na 9 dinarjev. Da, tako je, če gradbena podjetja ne vedo takoj spočetka, koliko materiala bodo potrebovala.

Sredi leta ali na jesen jih investitorji kar zasipljejo s ponudbami. V roke jim vsiljujejo napol izdelane projekte. In potlej se začne divja tekma za delavci, za opeko, cementom, železom, lesom... Dela je toliko, da bi morali raztegniti delovni dan na 24 ur. In ko je objekt dograjen ali pa je znotraj že celo pobeljen, se spomni investitor, da je treba vgraditi naprave še za sirene in luči, podreti to steno in zgraditi drugo. Investitor v naglici ni dovolj stvari premislil ali pa je projektant v delovni gneči pozabil na to ali ono stvar. Delavec iz Kidričevega je potožil o neki stari stvari, ki pa vendarle še dandanašnji drži. Tožil je, da je njihov investitor pogostokrat spremenil načrte, ko so bila ta ali ona dela že gotova. In zato so morali gradbeni delavci podirati, znova zidati in ometavati. In nič čudnega potlej, če stane vrtarница, v kateri se komaj stiskajo štirje delavci, polnih 650.000 dinarjev.

Gradbinci so grajali negospodarnost investitorjev. Ti dostikrat ne varčujejo z denarjem. Po-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Zarezal je prve pomladne brazde

IZ CELJSKIH SINDIKALNIH PODRUŽNIC

TEKMOVALI BODO

V počastitev 10-letnice osvoboditve Na občnem zboru Okrajnega sindikalnega sveta Celje so delegati enoglasno in z navdušenjem sklenili, da bodo v počastitev desetletnice osvoboditve sindikalne podružnice tekmovali med seboj. Tekmovanje, ki naj vzpodbudi kar najboljše gospodarjenje, bodo ocenjevali po uspehih, doseženih v dvigu delovne storilnosti, znižanju proizvodnih stroškov, skrbi za človeka, ocenjevali pa bodo seveda tudi kulturno-prosvetna in telesnovzgojna prizadevanja sindikalnih organizacij.

MLADINA »LITOSTROJA« JE OBNOVILA SVOJO ORGANIZACIJO

Ne bo malo dela!

Star izrek pravi, da na mladini svet stoji. Mladi zamenjujejo stare. Kakšna bo ta »zamenja« je odvisno od tega, kako pomagamo njihovim rasti. To pa ni samo naloga staršev, učiteljev in mojstrov, temveč nas vseh in seveda tudi naloga mladinskih organizacij. Mlademu človeku je treba odpirati pota, ga varno voditi in usposobljati za življenje. Kajti učiti se mora proizvodnih veščin in gospodarjenja, saj bo prej ali slej stopil na mesto svojega starejšega tovariša in prevzel krmilo delavskega upravljanja v svoje roke.

Rad bi vam povedal nekaj o mladini, ki živi in dela v Titovih zavodih — Litostroju. — V tej tovarni dela okoli 800 mladincev, ali 40% vseh delavcev te tovarne. Razumljivo, da se kolektiv Litostroja zanima za njihovo zdravo rast.

O uspehih mladincev Litostroja smo že mnogo slišali. Saj so h graditvi tovarne prispevali na tisoče prostovoljnih ur. Poznani so tudi uspehi mladinskih proizvodnih brigad, ki niso štedile truda, da bi dvignile storilnost in izpopolnile svoje znanje. V ta namen je mladinska organizacija prirejela predavanja in razprave. Pa tudi vsestranski prosvetni, kulturni in politični razgledanosti je posvetila vso pozornost. Vse do reorganizacije leta 1953, ko je organizacija mladine prišla na teren, so se litostrojski mladinci prizadevali dvigniti svoj ugled v tovarni in izven nje.

Od tedaj pa? Reorganizacija ni prinesla zaželenih sadov. Nasprotno. Mladinci Litostroja, ki so bili do leta 1953 do zadnjega vključeni v mladinsko organizacijo, niso našli poti v terenske organizacije. Komaj 15 odstotkov se jih je vključilo v nove organizacije, ki niso znale ali mogle razviti prave dejavnosti. V tovarni pa se je pojavljalo mnogo vprašanj, ki so zahtevala rešitve, katerih pa terenska organizacija ni mogla reševati. Tako so se pojavila razna socialna vprašanja mladih ljudi; še vedno je mnogo mladincev, ki stanujejo v nemo-gočih razmerah, ki se nezadostno hranijo itd. To seveda nevpodobno vpliva nanje, na njihov strokovni napredek. Čutijo se v nekaterih primerih zapostavljeni. Od njih se zahteva prav toliko, kakor od odraslih, izkušnih delavcev, a pomoči ni prave, da bi dosegli. To toliko bolj občutijo mladinci, ki so prišli iz podeželja. In vendar je v interesu večje proizvodnosti potrebno, da mladim ljudem bolj pomagamo.

Taka vprašanja so se pojavljala pred mladino Litostroja. Zato je bilo nujno, da se ta mladina zopet poveže med seboj. Ne samo, da bi uspešneje reševala pereča vprašanja, temveč tudi, da bi se boljše spoznala med seboj, saj doslej ni imela prilike.

Na pobudo mladine Litostroja in Mestnega komiteja ljudske mladine se je te dni ponovno ob-

novila mladinska organizacija v Litostroju. Ze v začetku tega leta so na sestanku mladih komunistov in bivših mladinskih odborov izvolili iniciativni odbor. V njem so bili mladinci iz vseh obratov. Ta iniciativni odbor je pripravil ustanovno konferenco, kar pa je bila težka naloga, saj je med mladino Litostroja nastala po 1953. letu dokajšnja mlačnost.

Obnovljena mladinska organizacija Litostroja je kakor prej razdeljena na 9 aktivov, od kate-

rih je po številu članov najmočnejši aktiv mehanske obdelave, a po delavnosti aktiv industrijsko-kovinarske šole.

Na obnovitveni konferenci je bil izvoljen 15 članski tovarniški komitej, ki ga vodi Pečlin Brane, star mladinski odbornik. Upamo, da bo mladinska organizacija Litostroja kmalu spet lahko za vzgled ostalim mladinskim organizacijam.

Mavil.

BALO SI JE PRIPRAVLJALA

Takim ni mesta v trgovini

V tekstilni trgovini »Pri Janezu« v Ljubljani je zlasti ob tržnih dneh veliko kupcev. Kmetje kupujejo blago za domače potrebe in so s postrežbo kar zadovoljni. Prodajalkam gre delo hitro izpod rok in tako pride vsak hitro na vrsto.

Med prikupnimi prodajalkami je bila tudi Kalan Marija, ki je med navalom kupcev še posebno hitro in spretno rezala blago tako, da je tu pa tam napravila tudi za sebe kak zavitek, kate-rega seveda ni plačala. Kradoma je to odnašala domov, včasih pa je za to uslugo zaprosila tudi svoje prijateljice.

Začelo se je lani februarja, ko je ukradla 2,5 m tropicala za kostim. Tatvina se ji je posrečila in potem je šlo tako naprej... Sprva je kradla le zase, nato pa je začela preskrbovati še znance, ki so jo prosili za uslugo, da jim kupi blago. Tako je ukradla 7,5 m kotenine za rjuhe in jo prodala R. E., ki za to seveda ni nič vedela. In tako je romala iz trgovine flanela za plenice, svilena podloga, blago za rjuhe, kapne, damast, hlačevina, sukneno blago itd. Vse

ZA 10-LETNICO OSVOBODITVE

nove delovne zmage

Kot vsi delovni ljudje se tudi Bela krajina pripravlja, da proslavi 10. obletnico osvoboditve z novimi delovnimi zmagami. Tako bodo med drugim rudarji rudnici rjavega premoga v Kanižarici odprli nov vpadnik-jasek, ki pomeni veliko pridobitev v proizvodnji premoga. Črnomeljska železnicarna bo začela obratovati v novih delovnih prostorih, tovarna učil bo povečala proizvodnjo itd. Povsod bodo proslavili to pomembno zgodovinsko obletnico z večjimi ali manjšimi delovnimi zmagami. Bela krajina, v stari Jugoslaviji najzaostalejša pokrajina v Sloveniji, se danes gospodarsko razvija z ostalimi kraji naše socialistične domovine.

-vd-

Razumljivo je, da sta Churchill in Roosevelt podprla ta imperialistična načela. Roosevelt je dejal, da so veliki zato tu, da ukazujejo, Churchill pa je menil: »Orel mora dovoliti ma-lim pticam, da žvrgole, ne da bi raz-mišljali kakaj žvrgole.« Mali narodi naj torej le »žvrgole«, naj zahtevajo svoje pravice, svobodo in neodvisnost, »orle« jih ne bodo poslušali. To je edini sklep jaltške konference, ki je ostal popolnoma veljaven do dan-šasnih dni.

Mislim, da ni treba posebej pripo-vedovati, kako važna je bila jaltška konference, koliko je pomenila v boju za dokončno uničenje fašističnih gnezd. Potrebna je bila in nujna, in ne moremo si misliti, kaj bi bilo s svetom, če se zmagovite veslele te-daj ne bi sporazumele. Toda v Jalti so veslele prinesle tudi svoje imperia-listične težnje, v Jalti so kot na neki velikih borzi barantali z milijoni ljudi in z ogromnimi pokrajinami, v Jalti so se trije »veliki«, trije »orle«, pred-stavili kot gospodarji sveta, gospodarji vsega, kar leže in hodi po tem ljubem svetu, in uveljavili so načelo: Mi trije, potem dolgo nič, in spet dolgo nič, šele potem ostali!

Vse te stvari pa so nam bile več ali manj znane, vendar je njih objava povzročila pravcat mednarodni pot-res, kot sem že prej zapisal.

Churchill, ki je zadnji preživeli »orel« z Jalte, je hudo užaljen. V angleški spodnji zbornici je ogra-eno izjavil, da je bila objavljena »ameriška verzija« dokumentov, ki vsebujejo »hude napake in netočno-sti«, in da sploh ni bilo prav, da niso nle-ga, osebno prizadetega državnika, vprašali za svet in mu poprej dali na vpogled dokumente, ki govorijo o nje-govi osebi.

Se hula pa je v Franciji. Fran-cozi seveda niso mogli z navdušenjem sprejeti omalovažujočih izjav o spo-sobnosti Francozov in francoskem pris-voju med drugo svetovno vojno, trditvev, da Francija ne zasluži repara-cij in Churchillovih besed o »eksklu-zivnem klubu treh velikih«, v ka-katerem lahko vstopi le tista država, ki ima najmanj 5 milijonov vojakov ali nekaj enakovrednega. Francoze so ti dokumenti še prav posebno uža-lili zato, ker so jih objavili v dneh, ko se Francija presneto trudi, da bi se uveljavila med zahodnimi velisi-lami kot enakopravni partner.

V Rusiji pa podpirajo stališče Ve-like Britanije (da bi povečali razdor med zahodnimi zavezniki) in pravijo, da Američani ne bi smeli objaviti jalt-

to je jemala po malem, v kosih od 2 do 8 metrov, da nihče ni nič opazil, posebno še, ker je bila pri delu pridna in uslužna. Bila je tudi zelo velikodušna in »tovariška«. Ko je nekega dne prišla neka njena prijateljica v trgovino kupovat blago za obleko, ji je Marija povrh dodala še blago za bluzo, češ, to bo že ona plačala. Seveda tega ni storila. Imela je smolo, da so tej veliko-dušnosti prišli nasled kriminalni organi, preden si je pripravila kompletno balo za ženitev. Pre-krizljali so ji vse račune in za svojo »uslužnost in spretnost« se bo morala zagovarjati pred so-diščem.

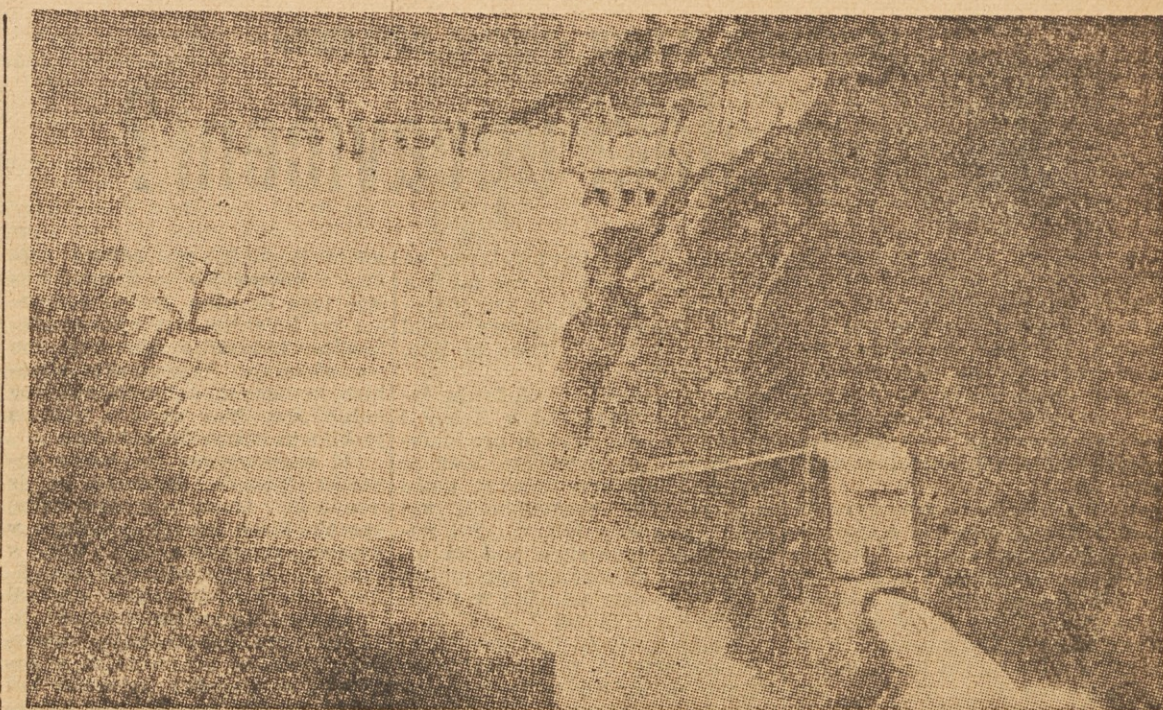
Pet novih velikih hidrocentral

Jugoslavija bo izvažala električno energijo

Odbor za električno energijo pri Evropski ekonomski komisiji Združenih narodov je zelo ugodno ocenil idejni in perspektivni uresničenje naj bi omogočilo iz-voz električne energije iz Jugo-slavije v Avstrijo, Zahodno Nem-čijo in Italijo in odpravilo nara-ščajoče pomanjkanje elektrike v teh državah. V ta namen načrt predvideva gradnjo petih velikih novih hidrocentral v Jugoslaviji, in to: Idrice, Galke-Like, Tre-bišnjice, Cetine in Peručice z let-no zmogljivostjo 7 milijard kWh. Graditve teh hidrocentral bi sta-la 334 milijonov dolarjev in bi trajala tri do šest let. Istočasno pa bi bila izdelana tudi mreža daljnovodov od hidrocentral v vse sosedne države.

Prve parne turbine

»Jugoturbina« v Karlovcu bo letos izdelala vrsto novih proiz-vodov. Med drugim se pripravlja na izdelavo parnih turbin. Prvo bodo verjetno izdelali že maja, drugo pa v drugi polovici letošnjega leta.

Detalj z Jablaniške hidrocentrale

NASA NAJVEČJA ELEKTRARNA JABLANICA JE PRICELA OBRATOVATI

Prva dva agregata

V nedeljo 27. marca so gradi-telji hidrocentrale Jablanica na Neretvi proslavili veliko zmago: v pogon so spustili prva dva agre-gata. Svečanosti so se udeležili tudi predsednik Zvezne ljudske

skupščine Moša Pijade, predse-dnik Ljudske skupščine BiH Djuro Pucar, predsednik Izvršnega sve-ta BiH Avdo Humo in drugi, ki so tudi govorili več tisoč delavcem in prebivalcem bližnje in daljne okolice. Predsednik Izvrš-nega sveta BiH je ob tej priliki razdelil delavcem, inženirjem in tehnikom odlikovanja v znak pri-znanja za napore pri graditvi te-ga velikana.

V graditve hidroelektrarne Ja-blanice je do sedaj bilo vloženo nad 13 in pol milijard dinarjev. Ta gigant, delo naših strokovnja-kov in delavcev, spada med deset največjih hidroelektrarn v Evro-pi. Ko bodo vgradili še ostale štiri agregate, bo ta elektrarna sama dajala toliko električne energije, kot so jo dajale vse predvojne hidroelektrarne v Ju-goslaviji.

Da so graditelji hidroelektrar-

ne Jablanica dosegli tako velik uspeh, je bilo potrebno nekaj let hudega boja s trdim hercegov-skim granitom, divjo Neretvo, pomanjkanjem izkušnih, strokov-nih kadrov in mnogih sredstev, brez katerih si v tujini skoraj ni mogoče zamišljati graditve tako velikega objekta. Ko so začeli graditi hidroelektrarno, je zmanj-kalo skoraj vsega, razen volje in poleta. Zdaj je to za nami in graditelji hidroelektrarne Jablani-ca so upravičeno ponosni, saj so z obratovanjem prvih dveh agre-gatov dosegli novo veliko delovno zmago.

SOLIDARNOST

Železarna Štore je za poplav-ljence v Srbiji prispevala 250 tisoč dinarjev

Nedavna elementarna nesreča, ki je zadela ob veliki povodnji delovne ljudi Srbije, je vzpodbu-dila železarje iz Štor. Vsak član kolektiva železarne je prispeval 130 din, kar je skupno zneslo 200.000 din. K temu je dodal upravni odbor Železarne Štore še 50.000 din.

Zbrano denarno pomoč, ki je lep primer delavske solidarnosti, je nakazala sindikalna podružni-ca metalurških delavcev v Štorah Republiškem odboru RK Slove-nije s prošnjo, da jo porazdeli med najbolj prizadete ob poplavi.

III. KONGRES ZVEZE BORCEV NOB JUGOSLAVIJE

BO V LJUBLJANI

TO BO VELIK PRAZNIK

V dneh 27. in 28. aprila bo v veliki unionski dvorani v Ljub-ljani III. kongres Zveze borcev NOV Jugoslavije, ki se ga bo udeležilo 750 delegatov iz vse države. Zveza borcev je na kong-resu povabila predsednika Sve-tovne federacije bivših borcev Vincenta Avriola in še tri za-stopnike te federacije ter zastop-nike bivših partizanov Koroške, Trsta in Gorice.

Na kongresu bodo razpravljali o organizaciji, otrokih padlih borcev, predvojaški vzgoji zgodovinski in umetniški dejavnosti,

sodelovanju z inozemstvom in statutu.

Ljubljancem bodo radostno pozdravili in počastili kongres. Med drugim bo na predvečer, dne 26. aprila, slovesno odprt muzej NOV.

Mladina bo praznovala

Jeseniška mladina se marljivo pripravlja na prvi republiški po-svet mladih metalurgov in kovinarjev, ki bo 8. maja na Jeseni-čah. Ta posvet je velikega pome-na za nadaljnje delo mladih metalurških in kovinarskih delavcev, ki se s svojo prizadevnost-jo in zrelostjo v vse večji meri udeležujejo v sindikalnih in dru-gih družbenih organizacijah, v organih delavskega in družbene-ga upravljanja, v kulturnopro-svetnih in telesnovzgojnih organi-zacijah. Posveta mladih proizva-jalcev se bodo udeležili mladi delavci iz 60 metalurških in kovinarskih podjetij Slovenije. To bo hkrati uvodna manifestacija go-renjske mladine v proslavo 10-letnice osvoboditve.

Mladina jeseniške občine se vestno pripravlja tudi na svoj IV. tradicionalni mladinski festi-val, katerega prirede mladinske organizacije Jesenic vsako leto v počastitev rojstnega dne ljub-ljenega predsednika Republike, maršala Tita.

Višek mladinskih manifestacij v počastitev 10. obletnice osvo-boditve pa bo Zlet delavske mla-

»Svilanita«

osvojil Jegličev pokal

Kamniški delavci-športniki že nekaj let tekmujejo v vseh šport-nih panogah za pokal, ki so mu dali ime po padlem borcu-šport-niku — Jegličev pokal. Do zdaj so v tem tekmovalju bili naj-boljši športniki iz »Titana«, letos pa so zmagali in osvojili Jegličev pokal mladi športniki iz »Svila-nita«.

V tovarni »Svilanit« se sko-rajda vsa mladina udeležuje v vseh športnih panogah in zato ni nič čudnega, da je tako majhen kolektiv zmagal nad mnogo šte-vilnejšimi kamniškimi delovnimi kolektivi, ki sodelujejo v tem vsakoletnem tekmovalju.

Naš prvi tanker

Puljska ladjedelnica »Uljanik« je splovila prvi tanker za rečno plostvo. To je prva petrolejska ladja, ki je izdelana po naročilu podjetja »Donavski Loyd« iz Siska. Za to podjetje bo ladje-delnica letos izdelala še 7 takšnih ladij.

NAŠIM NAROCNIKOM!

Današnji »Delavski enot-nosti« prilagamo položnice. Upamo, da bodo naročniki, ki so v zaostanku z naročni-ki, so takoj poravnali. S tem bodo odpadli vsi nepotrebnosti stroški za neljube terjatve. Obenem pa želimo, da bi čim več naročnikov plačalo naročnino vsaj za tri mesece naprej. UPRAVA

Jedilnica Počitniškega doma v Jalti, kjer je pred dobrimi desetimi leti, med jaltško konferenco, prebival tedanji ameriški predsednik Roosevelt

PRIPOMBE K ČLANKU »BODIMO DOSLEDNI«

So pomisleki upravičeni?

V Delavski enotnosti št. 10 z dne 11. marca 1955 sem prebral kritiko osnutka pravilnika o normah podjetja »Litostroj« pod naslovom »Bodimo dosledni«. Zdi se mi potrebno, da se o delovnih normah, plačevanju po normah itd. še nekoliko porazgovorimo, posebej z ozirom na praktično uresničevanje teh stvari v podjetju.

V omenjenem kritičnem sestavku su mi posebno očita poglavje o »garantiranih zaslužkih delavcev«, ki delajo v normi, češ da sem preveč upošteval »socialni moment«. Garantirani zaslužek oziroma minimalni zaslužek je bil do sedaj v praksi pri vseh podjetjih, samo da se je ta stvar ponavadi skrivala v raznih oblikah (neopravičeno popravljanje norm, pritisk na normirce in podobno). Če se hočemo boriti proti raznim doplačilom, to je jalovim plačam, ki jih prejmejo delavci, čeprav niso ustvarili protivrednosti, moramo predvsem vedeti, kje je izvor teh jalovih plač. Mislim predvsem na garantirane plače, ki naj bi predvidoma znašale okoli 60 %. Potegniti ravno črto z nekimi odstotkom garantirane služke, pri tem pa ne analizirati in diferencirati vzroke stanja, pomeni vse delavce do te črte enako oceniti. Na primer, če je neki delavec zaslužil po normi 30 %, drugi pa 60 % in bosta dobila oba isto garantirano plačo, to je minimalno plačo 60 %, če se je tako odločilo podjetje, pomeni, da sta oba delavca enakovredna. Kadar delavec ne dosega delovne norme, je vsaj polovico krivde na vodstvu podjetja, ki navadno ne preiskuje podrobnih pravih vzrokov za takšno stanje (poučevanje delavcev, sredstva, organizacija itd.).

Se bolj akutno je pa vprašanje izmečkov v kosovni izdelavi, predvsem takrat, ko je obdelava proizvodov dolgotrajna. Na primer v jeklolivarni oblikuje delavec kalup za neki odlitek, ki je težak 12.000 kilogramov. Oblikuje ga okoli 500 ur. Kljub temu, da je imel delavec najboljši namen odlitek dobro izdelati in čeprav je tudi mojster soodgovoren za uspeh litja, se je šele po odlitju ugotovilo, da je delavec preslabo vložil jedro, tok jekla je jedro pri odlivanju spodnesel in zato je odlitek zanič. Kriv je vsekakor delavec, ki je storil to napako. Zdaj pa nastopita gospodarski in socialni moment. Po gospodarskem momentu bi moral delavec poravnati škodo — točno! — strinjamo se — vendar pa poglejmo račune!

Odlitek stane v posamezni izdelavi: 10.000 kg po 400 din je 4 milijone dinarjev. Delavec bi pa dobil za delo: 500 ur po 60 din je 30.000 dinarjev, torej plača za dva in pol meseca dela. Po mišljenju pisca kritičnega

sestavka naj bi torej delavec ne dobival plače dva in pol meseca (če bi pa moral vrniti vso materialno škodo, bi delavec delal 11 let brezplačno). Tako bi bilo, če bi bili dosledni.

Po pravilniku o plačanju izmečkov livarskih del v Zahodni Nemčiji iz leta 1954 je predvideno, da se pri izmečkih, kjer je sporno, ali je kriv delavec, plača le-temu 85 % predvidenega zaslužka v normi (akord). Pri kosih, ki jih izdelujejo nad 24 ur, pa plačajo stoddostno minimalne plače. V mojem osnutku je predvideno doplačilo od 0 do 80 %.

Večina podjetij Zahodne Nemčije kosovno in maloserijsko izdelavo, posebno še težka industrija, plačajo izmečke stoddostno. »Litostroj« sorodno podjetje plača tudi stoddostno izmečke, pa se vsceno ne bojijo, da se bodo delavci zaradi tega pokvarili. Seveda strogo raziskujejo vzroke izmečkov in jih odpravljajo.

Razume se samo ob sebi, da bo treba odpustiti tiste delavce iz podjetja, ki bi izkoristili ta doplačila in se kljub pomoči podjetja ne bi hoteli potruditi, da si pridobijo večjo večino ter da bi boljše delali.

Če mislimo, da se bo produktivnost dvignila sampa z uvedbo delovnih norm, smo stvar polovično rešili. V uvodu osnutka pravilnika o delovnih normah je napovedano, da se morajo tudi režijski delavci in uslužbenci premirati glede na uporabo normiranega izdelavnega materiala in normiranih režij. Mar naj vse breme dviga produktivnosti nosi delavec v proizvodnji, režijski delavci in uslužbenci pa naj z njim delijo samo dobiček?

Pičakujem, da se bo k razpravi o plačevanju delavcev po učinku in o garantiranih zaslužkih še kdo pridružil, da bi na ta način razširili svoje znanje in prakso.

Rihard Znidar

Opomba uredništva: Najprej moramo pojasniti, da sestavek »Bodimo dosledni«, ki smo ga objavili ni kritika pravilnika o normah podjetja »Litostroj«. Z omenjenim sestavkom smo hoteli le opozoriti na nekatere neologičnosti v osnutku, ki bi lahko izmalili načelo nagrajevanja v marsikakšnem podjetju, če bi ga uveljavili. Po spo-

ročilu Republiškega odbora sindikata kovinarjev so namreč kopijo tega osnutka prejeli večinoma vsi kolektivi kovinsko-predelovalne industrije Slovenije, po posredovanju Trgovske zbornice, in sicer na željo zastopnikov kolektivov. Prav zavoljo tega pa je bilo to opozorilo potrebno.

K današnjemu prispevku tovariša Riharda Znidarja pa je vendarle treba izreči nekaj opomb. Pisec govori nekajkrat v svojem prispevku, kot tudi v osnutku, o garantiranih zaslužkih. Kdorkoli je dobro prebral uredbe, ni nikjer našel določil, ki bi nekemu »garantiral« zaslužek. Zaslužek posameznika v kolektivu in zaslužek kolektiva kot celote je odvisen od dela kolektiva, od gospodarskega uspeha podjetja. Člen 52 Uredbe o plačah delavcev in uslužbencev je zapisano, da je ljudski odbor dolžan zagotoviti podjetju plače do višine 60 %, obračunanih po tarifnem pravilniku na podlagi delovnega časa in doseženega delovnega učinka, vendar je v členu 54 tudi zapisano, da mora gospodarska organizacija v naslednji obračunski dobi vrniti znesek, za katerega je bil porok ljudski odbor, in sicer v breme plač in iz svojega dela dobička. Člen 7 omenjene uredbe pa pravi: »Če doseženi dohodek ne zadošča, da bi se delavcem izplačale cele plače za opravljeno delo, se jim plače zmanjšajo v sorazmerju z doseženim dohodkom.«

Iz teh določil lahko torej razberemo, da so zaslužki odvisni le od gospodarskega uspeha podjetja, torej niso zagaranirani, ker mora podjetje izposojeni denar vrniti. Odveč je torej govoriti o nekkih zagaraniranih zaslužkih.

Tovariš Znidar hoče s primerom in izračunom iz jeklolivarne še enkrat utemeljiti upravičenost doplačil pri izmečkih. To utemeljuje tudi s primeri iz drugih držav. Sam pa obenem s tem tudi priznava, da je za izmeček kriv delavec (ker je preslabo vložil jedro). S tem načelnim določilom o doplačilu za izmeček ne upošteva prav nobenih izjem v proizvodnji. Vsaka tovarna, pa tudi če se zgledeujemo po »Litostroju«, izdeluje vrsto proizvodov. Ne bi bilo prav, če bi določili za vse enak kriterij, to je, da priznaš doplačilo za izmeček tiste-

mu, ki je izdelal kos v teži 10 kilogramov ali 10 ton. Pravičneje je torej, če se podjetje načelno odloči, da za vsak izmeček krivec materialno odgovarja. Pri razdeljevanju materialne odgovornosti pa naj bi upoštevali upravičene izjeme, recimo primer, ki ga je opisal tovariš Rihard, in te upravičene izjeme posebej zapisali v pravilnik o normah. Prav pa je, da tudi tisti, ki je jedro slabo vložil, vsaj delno čuti pri zaslužku, kaj mu lahko povzroči površnost pri delu, da bo drugič bolj pazljiv in bo manj izmečkov.

Se besedo o normah. Tovariš Znidar očitno napačno razume vprašanje norm. Norm ne uvajamo samo zaradi dviga storilnosti, temveč predvsem zato, da z njimi dobimo merila dela, po katerih lahko najbolj objektivno ocenimo prispevek posameznika in zaslužek, ki mu po tem prispevku, izračunanem na osnovi meril dela, tudi pritiče. Seveda je prav in tudi nujno je, da premiramo posameznike za prihranek materiala itd., skratka, da se vsi čim bolj držijo normativov materiala, režije itd. Tudi premiranje je eno od meril dela oziroma delovnega uspeha posameznika. Pravilno nagrajevanje, nagrajevanje po prispevku posameznikov pa bo vsakogar v podjetju vzpodbudilo, da bo izdelal še več proizvodov, izdelal proizvode boljše kakovosti in da bo varčeval kolikor največ mogoče.

Prva mednarodna razstava učil

Nedavno je bila v Kairu prirejena mednarodna razstava učil. Razstavljal so podjetja iz Jugoslavije, ZDA, Francije, Maroka, Angije, Danske, ZSSR, Japonske, Indije, Italije, Nemčije in Švedske. Po bogati izbiri in kakovosti razstavljenih učil, je Jugoslaviji pripadalo prvo mesto in so njeni razstavljalci takoj dobili polno naročil, posebno iz arabskih držav in Indije. Našo razstavo pa je v celoti odkupilo egiptovsko ministrstvo prosvete.

OB POJAVIH NEOPRAVIČENEGA ZVIŠEVANJA PLAČ USLUŽBENCEM V PODJETJIH

USPEH PODJETJA

je odločilen za raven prejemkov vseh članov

Prav gotovo je, da so bili do sedaj marsikje razponi med tarifnimi postavkami neprimerni, neustreznosti. Tega nočejo priznati tisti, ki ne vidijo ali nočejo videti, da je življenjska raven odvisna od obsega proizvodnje, storilnosti dela, racionalne izrabe delovnega časa itd. Sicer je bilo že večkrat ugotovljeno, da je pri nas problem življenjske ravni v bistvu problem storilnosti in organizacije dela. Prav s tega vidika pa marsikje doslej razponi niso bili ugodni za tiste, ki po svoji sposobnosti, vestnosti, prizadevanju največ prispevajo in je od njih odvisen nemoten, uspešen potek proizvodnega procesa in poslovanja podjetja. Tarifne postavke za taka delovna mesta niso bile povsod in vedno v sorazmerju nasproti ostalim, glede na stopnjo odgovornosti, ekonomsko pomembnostjo in vrednostjo opravljenega dela.

V letošnjih tarifnih pravilnikih naj bi te pomanjkljivosti popravili — seveda v okviru možnosti,

ki jih dajejo letošnji predpisi, letošnji plačni sistem. Zal so ponekod ta napolita narobe razumeli in jih uporabili kot povod za enostransko in nesorazmerno zviševanje tarifnih postavk za delovna mesta direktorja in drugih vodilnih uslužbencev ter so hoteli s tem doseči enostransko zvišanje plač za vse uslužbence. Pri tem so svoje stališče utemeljevali takole: delavci, ki delajo po normi in so plačani po učinku, bodo lahko dosegli višjo plačo s preseganjem norm. Ni treba podrobneje dokazovati, kako so taki pojavi in razlogi nasprotni duhu in smotrom plačnega sistema, kot ga uveljavljata zlasti »Uredba o delitvi celotnega dohodka gospodarske organizacije« in »Uredba o plačah delavcev in uslužbencev gospodarskih organizacij«.

Res je treba nekatere tarifne postavke ponekod popraviti in jih vskladiti; to velja za delovna mesta, ki so važna z gospodarskega

in organizacijskega vidika, ki zahtevajo od ljudi na teh mestih sorazmerno večje sposobnosti, več prizadevanosti, več odgovornosti. To pa predvsem niso samo delovna mesta uslužbencev, temveč so lahko tudi delovna mesta, kjer so potrebni visokokvalificirani delavci, mojstri itd. Mnenje, naj pomeni revizija tarifnih postavk zaradi zboljšanja razponov samo zviševanje plač direktorjev, vodilnih in s tem vseh ostalih uslužbencev, je enostransko, škodljivo in bi resno omajalo uresničenje načel tarifne politike, če bi revizijo tako uresničili. To potrjujejo težnje nekaterih podjetij po enostranskem povišanju, kjer zato ni bilo in ni moglo biti predvideno zboljšanje razpona med visokokvalificiranimi in ostalimi delavci, oziroma, kjer bi se utegnili ta razpon celo poslabšati. Okvir tarifnih postavk je letos omejen in enostransko, nesorazmerno zviševanje tarifnih postavk silijo izenačevanja ostalih postavk, lahko pa bi povzročilo celo nesorazmerno zniževanje teh postavk.

Podobni pojavi pa so škodljivi še z drugega vidika. Smisel nagrajevanja po delu je tudi v tem, da vsakogar čim bolj gnotno zainteresira za razvijanje in uveljavljanje svoje delovne sposobnosti, da čim najbolj izpolni delovne naloge svojega delovnega mesta oziroma dela. Značilnost instrumentov, ki jih uveljavljamo v tarifni politiki z letošnjimi predpisi, je prav v stremeljenju, da to zainteresiranost uveljavimo ne samo za delavce, ki delajo po normi in jih nagrajujemo po učinku, temveč tudi za ostale, zlasti pa za tiste, ki morajo skrbeti za pravočasno pripravo in organizacijo dela, racionalno vodenje in izpolnjevanje proizvodnje in poslovanja. Torej je v duhu plačnega sistema treba iskati in uveljavljati oblike, ki omogočajo, da so tudi prejemki oseb, ki ne delajo po normi in se ne morejo nagrajevati po učinku, postavijo v sorazmerje in primerno odvisnost od gospodarskih in poslovnih uspehov. Nesorazmerno poviševanje tarifnih postavk pa skriva v sebi težnjo, zagotoviti posamezniku visoke prejemke, ki naj bi bili čim bolj stalni. Potemtakem so omenjeni pojavi neposredno nasprotni načelom tarifne politike, so poskus, kako ta načela obiti in si zagotoviti prejemke ne glede na izpolnjevanje zaupanih nalog in poslovne uspehe. Kakor je treba odločno nastopiti proti raznim težnjam po izenačevanju prejemkov v imenu življenjske ravni, tako je treba preprečevati poskuse nekaterih, da bi si zagotovili nesorazmerno in nezasuženo visoke prejemke v imenu zboljšanja notranjih odnosov. R. M.

Dobiček so delili

Člani delavskega sveta jeseniške železarnice so na zadnjem zasedanju sklenili, da bodo iz dela dobička, ki je namenjen za plače porabili en del za kovinarska počiščišča domova na Mežaklji in Crikvenici. S to določiljo hočejo omogočiti kovinarjem

in njihovim svojem udobne in cenene počitnice. Delavski svet je razen tega tudi sklenil porabiti del sredstev za izlete, ekskurzije in podobno. Jeseniški kovinarji namreč večkrat z lastnimi avtobusi odpotujejo na ekskurzije in študijska potovanja, običajno gospodarske in druge razstave ter kulturne prireditve.

750.000 dinarjev pa bodo podelili kot nagrade tistim obratom in članom kolektiva, ki bodo preprečili oziroma zmanjšali obratne nezgode. Te nezgode bodo razdeljevali po določbah posebnega pravilnika.

LAHKO GRADIMO CENEJE?

(Nadaljevanje s 1. str.)

vsod bi radi imeli marmor, za cenejši gradbeni material se ne zmenijo. In projektanti pogostokrat vpisujejo v načrte gradivo, ki ga ne moreš nikjer dobiti.

Hvale vredni računi o dobri organizaciji dela na gradbiščih, o smotrni razporeditvi mehanizacije in delavcev, o čim boljšem izkoriščanju gradiva zavoljo teh slabostih odplavajo po vodi. Delavci podirajo to, kar so včeraj zgradili, čakajo na material, gradbeni stroški pa rastejo...

Mar je letos kaj bolje? Prav malo ali nič. Marec je že za nami, pravijo gradbeniki in tudi letos še večina podjetij ne ve, kaj bo delala. Novomeščani se pritožujejo, da investitorji nimajo odprtih kreditov, gradbinci z Jesenične ne vedo, kaj bodo delali, tako tarnajo gradbeni delavci iz Primorske in še od marsikoga drugod. No, nekoliko bolje je le. Novi gospodarski predpisi o nemanju investicijskih posojil bodo prisilili investitorje, da smotrnejše gradijo.

Kaj predlagajo gradbeni delavci? Nekaj povsem razumljivega. Zahtevajo, naj bi pri nas vendarle enkrat že začeli dodeljevati investicijske kredite za celoten objekt hkrati ali pa vsaj za posamezne dele gradenj. Ko bo to uresničeno, v začetku leta seveda, bodo imeli gradbinci pred seboj jasen izračun, kaj in koliko naj

kupijo, koliko delavcev bodo potrebovali, kje bodo razmestili žerjave, buldožerje in drugo. In če bodo delali načrtno, s pomočjo drugih seveda, bo to prav gotovo vplivalo na znižanje cen gradbenih del.

Gradbeni delavci so v razgovoru omenili še vrsto drugih okoliščin, ki so vplivale in še vplivajo na podražitev. Lani so nekateri ljudski odbori zahtevali od gradbenih podjetij in industrije gradbenega materiala pretirano visoke zneske dobičkov. Podjetja so navijala cene, da so lahko ustvarila zahtevane vsote zase in za druge. Kaj pa letos? Delitev dobička med podjetjem in okrajem je ponekod kaj čudna, pravijo. Po predlogu novomeškega okraja naj bi gradbenemu podjetju ostalo samo 8 % dobička. Krški okraj pa bo menda prepustil gradbincem 88 % dobička. Gradbeni delavci se vprašujejo, ali ne bodo ta nesorazmerja vplivala na cene gradbenih storitev, čeprav se steka dobiček, ki ga dobe okraji od gradbenih podjetij, v sklad za stanovanjsko izgradnjo.

Hlantanje za lahko dosegljivimi dohodki, ki draže gradbene storitve, so še v navadi. Poglejmo. Šoštanjski »Gradiš« izkorišča gramoznico na Otiškem vrhu. Doslej je plačeval tamkajšnji občini za izkoriščanje 5 dinarjev pristojbine za kubični meter izkopane-

ga gramoza. Letos pa so občinski odborniki povišali pristojbino kar na 70 dinarjev za kubični meter. Razlog: Naša komunna nima dovolj dohodkov. In posledice: kubični meter betona bo spet dražji.

Verižništervo in nepotrebno prekupčevanje z gradbenim materialom tudi vpliva na povišanje cen gradnjam. Trgovska podjetja kupujejo od opekarne opeko in jo prodajajo gradbenim podjetjem. Ker je gradbena podjetja zaradi negotovosti spomladi niso mogla kupiti, so jo jeseni prisiljena kupiti od trgovskih podjetij. Pri raznih agencijah je mogoče takoj dobiti gradbeni material, gradbinci pa ga pogostokrat v tovarnah ne dobe. Poslovalnica »Vojvodinska agencija« sedežem v Ljubljani posreduje kupecem razen poljedelskih predmetov tudi gradbeni material. Tako, kakor je z opeko, se dogaja z lesom, cementom, železom... Material, ki potuje skozi več rok, je dražji in mar naj bo potem hiša cenejša?

Ali torej lahko gradimo ceneje? Gradbeni delavci pravijo, da lahko. Zvišati bodo morali storilnost in izboljšati organizacijo dela. Od drugih pa terjajo, da z neprimernim dodeljevanjem kreditov organizacije dela ne postavljajo na glavo.

To je le del ugotovitev in napotkov z razgovora gradbenih delavcev na letošnjem občnem zboru njihovega sindikata.

CENJENE ODJEMALCE,
DOBAVITELJE
IN VSE POSLOVNE USTANOVE
TER PRIJATELJE OBVEŠČAMO,
DA JE

TRGOVSKO PODJETJE
S TEKSTILOM NA DEBELO

»TEKSTIL-OBUTEV«

PREIMENOVANO V

TRGOVSKO PODJETJE
S TEKSTILOM NA DEBELO

V. leteksstil

LJUBLJANA
NAZORJEVA 4

MALOPRODAJNO MREŽO VABIMO
K NAKUPU IZBRANIH TKANIN
ZA POMLAD

MED OTROCI V PREHODNEM MLADINSKEM DOMU VRNITEV V SREČO

»Ali mi lahko poveste, kje je Kodeljevo, grad Kodeljevo,« sem povprašal železničarja, ko sem gazil sneg po Zaloški cesti, ki je prav tiste dni mel kot za stavo. »Kodeljevo? — Kar do mostu greste, potem preko njega in... — pa saj grem mimo in vam pokazem.«

Hodila sva drug za drugim. Snega je bilo toliko, da ga ni bilo moči sproti odmetati, pa so ljudje v gosjem redu gazili gaz. Mene je bilo tako tudi prav. Predal sem se svojim mislim...

Nedolgo tega je v družbi nanesel razgovor o tistih otrokih, ki niso deležni ljubezni in skrbi svojih rejnikov, katerih rejniki so morda vdani pijači in razvratu, o tistih otrokih, ki so prepuzeni v najboljživajši dobi sebi in zlim vplivom pokvarjene okolice. O vplivih otrokih pravimo, da so zamenjeni in da jih je precej, trdijo, okoli pet tisoč. Saj jim povsedečamo mnogo skrbi in se trudimo, da jih odtegnemo slabi družini in jim vrnemo izgubljeni vero. Da, mnogo skrbi jim posvečamo, pa vendar še premalno. Vse dotlej premalno, dokler decela ne odpravimo to zlo. Saj se to zlo največkrat rodi iz neznanja in primitivnosti, ki je še tako pogosta pri tistih, ki jim je zaupana vzgoja otrok. To zlo se rodi zaradi pretiranega pijančevanja, zaradi ozke sebičnosti in samoljublja. Naša družba ne more tega mirno gledati. V mladinskih domovih bodo zapuščeni otroci svoj nov dom...

»Tu smo,« me je zbudil iz razmišljanja moj vodnik. »Kar po poti na levo.«

Pozdravila sva se in ločila. Skozi drevoredno pot, nad katero se je bilo s snegom obteženo sem se namenil, da vidim življenje in delo ene najmlajših mladinskih vzgojnih ustanov: Prehodni mladinski dom. Prehodni? Ja, prehodni. Kajti sem prihajajoš obolevni otroci, o katerih trdijo, da so »nepopravljivi«, »zaostali«, »hubodni in kdo ve kaj še. In tu otroci, ki so zaradi težkih, pretežkih bremen izgubili smeh na licih in sij v očeh, najdejo svoj skrben dom. Najboljši pedagog, psiholog, psihater, deketolog in socialni delavci, vsi se mu posvete, skušajo mu najti pot. V tem času obiskuje otrok solo v domu in ko pride čas, ga vedrega in zdravega vrnejo rejniku ali usmerijo v mladinski dom, če ga rejniku ne morejo zapustiti.

Pa kaj bi. Naj teh nekaj rešničnih zgodb — in vsak otrok ima svojo — vsaj nekoliko pove o velikem in plemenitem delu, ki ga tu opravljajo.

Z negotovim korakom je stopila svetlolasa Julka v sobo. Soba je svetla in vse v njej se blešči od čistote. Njene oči preplašeno begajo sem in tja, in besede, dobre, mehke besede, s katerimi so jo sprejeli, se ji zde neresnične, kot nekaj daljnega, tujega.

... Julčka. Pred leti so ji pokopali mamico, zdaj ima drugo mamo. Z mamo je umrlo vse, kar je lepo; zdaj poje šiba. Očka, ki

jo je imel prej tako rad, jo sedaj tudi tepe. Komu naj še verjame? Če vpraša za svinčnik — kričanje. Če se učí — je lenoba, ker ne pospravlja. Če pogleda po kruhu — je požeruh. Najlepše je še na cesti, daleč od doma. Tu nihče ne vpije nanjo. Nihče ne lasa, nihče ne tepe.

Sedaj je Julčka tu. Devet let je stara. V prvem razredu je bila najboljša, sedaj v tretjem je najslabša učenka. Tu je sama, preplašena, trepetajoča...

Njene plave oči begajo od stola do mize, od mize do okna, od okna do... »O,« komaj slšljen vzklik. Oči se ji razširijo, na ustih komaj zaznaven nasmeh. Ni sama, ne ni sama v sobi. Tam v kotu je majhna punčka in vozček in cela pravljica igra. In pozabi na vse. Njene roke ravnačo punčki obleko... Kdaj je že tako bilo?

... Skozi skrivno okence pa opazuje učitelji dekletce. Z obrazov jim sije zadovoljstvo: »Pa so rekli, da je dekletce pokvarjeno, neumno, nepopravljivo!«

In ne dolgo potem je Julčka zopet med najboljšimi učenkami. Njen obraz je nasmejan in poln zadovoljstva. Našla je svoj dom.

Ivan je krepak fant. Dvanajst jih šteje, pa bi mu jih vsak prisodil več. Oče je pijanec. Oh, kako grenak je spomin na tiste čase! Ko se je opotekal, so ga iz kotov gledale prestrašene oči mame in kopice otrok, ki so se stiskali ob nje. Spet bo pretepal mamo, se sprivil nanje! Mati je pobegnila k sosedovim, otroci — kamor je kdo vedel in znal. Kaj je potem čudno, če je Ivan vihtel pipec ali se pretepal, kakor je videl očeta... Ivan je zdaj krepak in zgladen fant. Nadvse rad čita in odlični dijak je. Tudi zdaj smo ga zmotili pri knjigi:

»Kaj pa prebira naš Ivan?«, ga je pobaral učitelj. Divgnil je obraz: »Seliškarjeve 'Tovariše',« je smejoč odvrnil.

Kdor si pridobi zaupanje otrok, zve od njih marsikaj. Tince je mati navsezgodaj navajala na krhiva pota; Tončka je oče prisilil h krajji; od staršev se je Jože naučil lagati... Zalostne zgodbe! Kdo bi jih vse naštel...

Zdaj so ti otroci tu rešeni te gob. Našli so nov srečen dom. Prijazno je v domu. Mize so pogrnjene. V lepih jedilnicah in spalnicah so kot pisani travniki roznate zavese na velikih oknih in prav tako pregrinjala na udobnih posteljah. Učilnice so svetle in udobne. Tu se zadržujejo otroci v prostem času, se igrajo in ve-sele. Stopil sem mednje ter povprašal:

»Jože, kaj boš, ko postaneš velik?«

ZA VARSTVO OTROK SKRBE

LEPA POBUDA

Te dni so v Zagrebu odprli servis za varstvo otrok, ki ga je ustanovil glavni odbor društva »Naši otroci«. Namen te ustanove je, da varuje otroke, ko so starši zdoma po kakršnih koli opravkih. Član te ustanove prihaja na vabilo v hišo k otroku, katerega varuje, se z njim igra, mu pripoveduje razne pravljice ali pelje na sprehod. Otrok je tako v odsotnosti staršev v varnih rokah. To delo vrše visokošolci in tovariši, ki imajo smisel za otroka. Za svoj trud prejmejo določeno nagrado.

To je vsekakor koristna pobuda, ki bi jo bilo posnemati tudi pri nas zlasti v večjih mestih.

Delavske menze bodo odprli

Ljudski odbor mestne občine Kranj namerava v aprilu odpreti v Kranju tri velike delavske kuhinje. Cena hrane bo: zajtrk 15 dinarjev, kosilo 45 dinarjev in

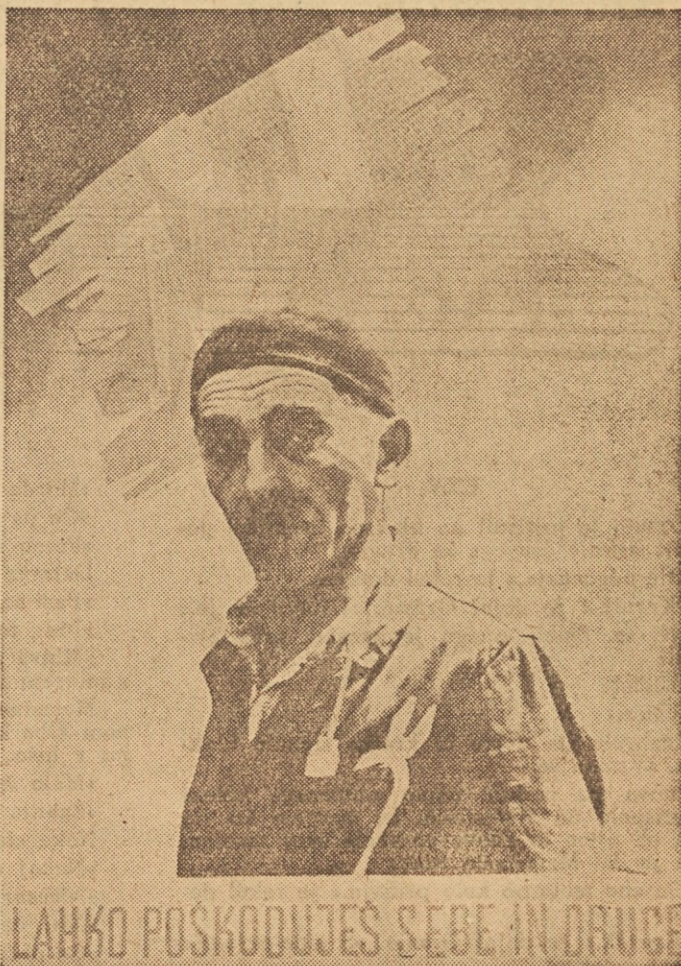
Fant ne pomišlja. S prepričevalnim glasom odvrne:

»Kurjač!«
»Kako kurjač?«
»Na lokomotivi!« de ponosno in se smehlja.

Ivan bi rad postal gradbenik, Tinko veseli pletilstvo, Julko risanje. In tako dalje. Polno lepih želja, tako lepih, da je vredno storiti vse, da jih uresničimo.

Velike naloge ima Prehodni mladinski dom na Kodeljevem v Ljubljani. Njen petčlanski upravni odbor se bori s težavami, kajti še manjka to in ono. Prostori postajajo pretesni in delavnice: mizarstvo, kovinsko in šivalnico, ki bodo služile mladini, bi radi čimprej zgradili. Pa tudi telovadnico z odrom bi radi imeli. Prepričan sem, da bodo uspeli, saj niso sami. Vsi smo dolžni storiti vse, da vrnemo zapuščene otroke v svetlo življenje, polno sreče in zadovoljstva.

Telatko

LAHKO POSKODUJEŠ SEBE IN DRUGE

MARIBORSKE ŽENE SEM OBISKAL

KAKO RAZBREMENITI

ženo-mater-delavko v gospodinjstvu

Janja dvigne slušalko. Od kdo ve kod nekdo sprašuje: »Halo! Ali je tam Biro za pomoč v gospodinjstvu?«

»Da, da. Kaj bi radi?... Perico?... Da, lahko jo dobite... Za kdaj? Prav... Kam naj pride?... Ne bojte se... zadovoljni boste...«

Tako govori Janja, žena sred-

njih let, odkar so mariborske žene osnovale svoj biro za pomoč v gospodinjstvu, vse pogosteje.

Pred letom dni je to bilo. Mariborske žene so razmišljale kako pomagati in razbremeniti delavke matere, ki se zaradi prezaposlenosti ne morejo povsem posvetiti domu. Razmišljale so in prehtale vse možnosti. Dvoje so želele doseči. Da razbremenijo ženo v opravljanju gospodinjstva in tudi pripomočki k zaposlitvi tistih žena, ki bi želele nekaj ur na dan opravljati za nagrado določena gospodinjstva dela, ter s tem izboljšati sebi in svoji družini gnetni položaj.

In ustanovile so »Društvo za pomoč in napredek v gospodinjstvu«, v katerega sestavi je tudi Biro, ki sem ga obiskal. Sprva ni bilo lahko. Toda kmalu so žene matere uvidele koristnost te ustanove in se je vse bolj poslužujejo. Zdaj opravijo delavke Biroja mesečno nad 2700 ur.

»Kdo vse se poslužuje vašega Biroja,« sem radovedno vprašal tovarišico Janjo, ki jo mariborske žene s ponosom imenujejo »naš direktor.«

»Kdo? Največ uslužbenke raznih ustanov. V zadnjem času pa kažejo vse več zanimanja tudi delavke.«

»In vaše delavke, kakšne in od kod so,« sem siliš dalje.

»No, doslej se ni še nihče pritožil čeznje: Delo hitro in

dobro opravijo. Največ naših delavk so gospodinje, in to iz večjih družin. Čudno kajne. Pa je že tako. Te imamo najraje, ker najbolj poznajo gospodinsko delo. In še nekaj. Naš biro ne more nuditi nobenega posebnega jamstva za poštenost. A pri takih ženah-materah je res težko že podvomiti v njihovo poštenost,« je obrazložila tovarišica Janja.

In še to mi je povedala, da zaposluje Biro 30 delavk, ki delajo tedensko po dve do štiri ure, nekatere seveda tudi več. Najprijadnejše opravijo tudi sto ur mesečno. Zasluzek pa se suče od 30 do 35 dinarjev, kakršno delo pač kdo opravlja. Biro zaračuna za sebe le toliko kolikor mu je potrebno za stroške posredovanja.

»Kakšne usluge pa izvršuje vaš Biro?« sem spraševal.

»Dosedaj predvsem le pranje in likanje perila, ribanje in čiščenje stanovanj. Resno pa razmišljamo kako razširiti naš delokrog. Kajti v gospodinjstvu je toliko stvari, ki utrujajo in obremenjujejo mater-delavko. Tako je potrebno v primeru bolezni, ob porodu, ali pa pomoči pri kuhi, varstvu otrok, krpanju perila itd. itd. Kdo bi naštel, kaj bi bilo še vse potrebno.«

Se in še je govorila Janja o načrtih mariborskih žena, ki nikoli ne mirujejo v svojih prizadevanjih razbremeniti našo delovno ženo.

T.

DVA NOVA PRAVLNIKA

sta dopolnila predpise o zdravstvenem zavarovanju

»Uradni list FLRJ« št. 10 z dne 9. marca 1955 je objavil dva pravilnika, ki dopolnjujeta podrobne predpise novega zdravstvenega zavarovanja. Oba pravilnika je predpisal Zvezni zavod za ljudsko zdravstvo v sporazumu s Sekretariatom za socialno zavarovanje Zveznega izvršnega sveta na podlagi pooblastil v uredbi o izvajanju zakonov o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbenecev.

Prvi je pravilnik o indikacijah in kontraindikacijah za zdravljenje v naravnih zdraviliščih. Pravilnik naštevava bolezni, za katere se predpiše kopalniško ali klimatično zdravljenje (indikacije), in bolezni, ob katerih se ne sme predpisati to zdravljenje (kontraindikacije). Pravilnik ureja indikacije in kontraindikacije posebej za kopalniška zdravilišča, posebej za višinska klimatična okrevališča in posebej za klimatično zdravljenje na morju. Za vsakega od teh načinov oz. krajev zdravljenja pove pravilnik, pri katerih boleznih je tako zdravljenje nujno in pri katerih je samo koristno. Ta pravilnik bo predvsem vodil zdravniškim komisijam pri presojanju, ali je kopalniško oz. klimatično zdravljenje nujno ali koristno in v kakšno naravno zdravilišče naj se pošlje zavarovanec.

Nadalje je objavljen pravilnik o indikacijah, standardih in najkrajši trajnostni dobi za proteze, ortopedske in druge pripomočke ter sanitarne priprave. Ta pravilnik določa, kdaj dobi zavarovanec protezo, ortopedsko obutev, usnjene rokavice, invalidski vozček, ortopedske bandáže in mehanične pripomočke (klini pasovi, pasovi, steni, vložki za stopala, aparati za spodnje in gornje ude, palice, bergele itd.), gumijaste nogavice, vrečice za vodo, pas z vrečico za blato, steklenice za seč, lopato za posteljo, brizgalno za injekcije, žepni pivalnik itd. Glede ortopedske obuteve je določeno, da plača zavod za socialno zavarovanje razliko med stroški za izdelavo ortopedske obuteve in

med povprečnimi stroški za nabavo navadne obuteve. Stroški za nabavo navadne obuteve so določeni takole: za možko obutev 3000 dinarjev, za žensko obutev 2000 dinarjev, za obutev otrok od 12. do 16. leta starosti 1500 dinarjev in za obutev otrok do 12. leta starosti 1000 dinarjev. Nadalje določa pravilnik najkrajše trajnostne dobe za posamezne ortopedske pripomočke in sanitarne priprave (n. pr. za ortopedsko obutev za otroke do 16 let 8 mesecev, za ostale osebe 12 mesecev, za invalidski vozček za sobno uporabo 72 mesecev, zag. mišijske nogavice in kolencenice 12 mesecev itd.). Ortopedske pripomočke in sanitarne priprave dobí zavarovanec ponovno po preteklu predpisane najkrajše trajnostne dobe samo tedaj, če zdravnik ugotovi, da je postal zadevni ortopedski pripomoček ali sanitarna priprava neuporaben. Zavarovanec pa ima tudi pred pretekom določenih najmanjših trajnostnih dob pravico, da se mu izdelajo nove oziroma popravijo že izdelane proteze oziroma ortopedski pripomočki, če so postali neuporabni oziroma če so poškodovani zaradi anatomskih ali funkcionalnih sprememb ali netrežnosti materiala, iz katerega so bili izdelani ali pa iz kakega drugega opravičenega razloga. Če pa so proteze ali ortopedski pripomočki postali neuporabni zaradi nemarnosti zavarovanca, se pred potekom določene trajnostne dobe popravijo, predelajo ali izdelajo ponovno samo na stroške zavarovanca, in steer po predpisanih cenah.

V posebnih poglavjih določa pravilnik, kdaj dobe zavarovanec pripomočke za oči (očala z raznimi vrstami stekel, temna očala, očesne proteze in temne očesne obveze) in pripomočke za sluh (slušne ojačevalne aparate) ter koliksna je najkrajša doba za te pripomočke.

Oba pravilnika veljata od dneva objave v »Uradnem listu FLRJ«, to je od 9. marca 1955 dalje.

OBZORNİK

Novi gospodarski predpisi

Zvezni izvršni svet je na zadnjih dveh sejah v minulnem mesecu sprejel več važnih predpisov, o ureditvi nekaterih vprašanj v gospodarstvu. Tokrat objavljamo bistvene značilnosti novih uredb in odlokov.

VPLACILO IN UPORABA SREDSTEV IZ SKLADOV ZA KADRE

Zvezna industrijska in Zvezna gradbena zbornica, republiške trgovinske in gostinske zbornice in republiška strokovna združenja za cestni promet ustanavljajo sklade za kadre. Iz teh skladov bodo v bodoče črpali dopolnilna sredstva za izboljšanje delovnih pogojev strokovnih šol in domov in sredstva za šole in domove učencev v gospodarstvu.

Vse gospodarske organizacije bodo obvezno vplačevale prispevke v te sklade. Od tega so izzlete le kmetijske zadruge, privatni obrtni in gostinski obrti. Predvideno je družbeno upravljanje skladov za kadre.

ODLOK O OBRSTNI MERI ZA SREDSTVA, VLOŽENA V BANKI

S tem predpisom je uveljavljeno načelo, da banke ne plačujejo obresti na sredstva po žiro računih, računskih, proračunskih knjiznicah in na časne depozite. Ta ukrep naj bi vplival na podjetja, da ne bi zahtevala večjih kreditov, kot jih potrebujejo. Predpisi vzbujajojo vlagatelje, da založe prosta sredstva pri banki na daljše roke, kar bo deloma onemogočilo njihov pritisk na trg.

UPORABA SREDSTEV IZ SKLADA ZA STANOVANJSKO IZGRADNJO

Skladi za kreditiranje graditev stanovanj so posebni kreditni skladi in jih ni moč uporabiti kot proračunske dotacije za graditev stanovanj. Ljudski odbori ali drugi državni organi ne morejo iz teh skladov neposredno kreditirati stanovanjske izgradnje.

Iz teh skladov lahko dob. kredit vsakdo, tudi stanovanjska skupnost ima zagotovljene 25% proračunske vrednosti hiše. V te sklade vplačujejo republike, okrajni, mesta in mestne občine del skupnih dohodkov, s katerimi razpolagajo. Delež se določi z družbenim planom, ne more pa biti manjši od 3% celotnih dohodkov. Razen tega se vplačuje v te sklade tudi del dobička gradbenih in montažnih podjetij, ki pripadajo ljudski republik ali okraju.

UREDBA O OBRACUNAVANJU, RAZDELITVI TER VPLACILU DOHODKOV IZ PRORACUNA IN SKLADOV GOSPODARSKE ORGANIZACIJE SPREMENJENA IN DOPOLNJENA

Omenjena uredba je bila spremenjena in dopolnjena, ker je uvedenih nekaj novih prispevkov in ker je bilo treba dopolniti nekatera določila glede vplačil. Posebno določilo pravi, da lahko izplačajo podjetja polne plače šele po petnajstih dneb. če so predložila periodične obračune z zamudo. Dosedanje sankcije z izplačilom plač v višini 80% obračunskega sklada za podjetja, ki so kasnila s poročilom o periodičnih obračunih, so bile namreč premalno učinkovite.

UGOTAVLJANJE, RAZDELITEV IN UPORABA IZREDNEGA DOBIČKA GOSPODARSKE ORGANIZACIJE

Na osnovi omenjenega predpisa se bo štel za izredni dobiček tisti del dobička, ki ga gospodarska organizacija ostvari nad realnim zneskom. Stopnja dobička ugotove

tajništva za gospodarstvo okrajnega ali mestnega ljudskega odbora, in sicer na podlagi zaključnega računa gospodarske organizacije za minulo leto.

Ostvarjeni dobiček se razdeli takole: Če znaša izredni dobiček do 15% zneska skupno ostvarjenega dobička, polne dobe polovica dobička v korist federaciji, 25% pa v korist okrajnemu ljudskemu odboru in gospodarski organizaciji. Od dobička, ki presega 20% skupnega zneska ostvarjenega dobička, pa gre 85% v korist federaciji, 15% pa v korist ljudskega odbora. Ta odlok ne bodo uveljavili pri tistih gospodarskih organizacijah, kjer skupno doseženi dobiček v letošnjem letu ne bo presegel v primeru s skupno realizacijo 5%.

ODLOK O POVRAČILU PLAČE ZA PREKINITEV DELA

Za prekinitev dela, ki daje gospodarski organizaciji pravico, da izplačano odškodnino za plače odbije od skupnega dohodka, preden ugotovi dobiček, je šteti sleherno prekinitev dela, ki je nastala med delovnim dnem zaradi pomanjkanja električne energije ali elementarnih nezdog. Odškodnino za prekinitev je treba odbiti od skupnega dohodka pred ugotovitvijo dobička, in sicer največ do 70% tarifne postavke. V kmetijstvu pa največ do 60% tarifne postavke za posel najnižje skupine. Gospodarska organizacija si mora preskrbeti potrdilo tajništva za gospodarstvo ljudskega odbora o razlogih in trajanju prekinitve dela.

NOVOSTI V FINANSIRANJU SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

S področja socialnega zavarovanja so bile sprejete tri uredbe, in sicer: Uredba o finansiranju socialnega zavarovanja. Uredba o organizaciji Zavoda za socialno zavarovanje. Spremenjena in dopolnjena pa je bila tudi uredba o invalidskih prejemkih.

Po novi uredbi bo vzpostavljena med lokalnimi zavodi gospodarska povezanost na podlagi obveznega in prostovoljnega rezzavarovanja. Če ne bo za kritje primanjkljaja dovolj sredstev iz rezervnih in posebnih skladov lokalnih zavodov niti v rezevni skladih zdravstvenega rezzavarovanja pri republikih zavodih, bodo krili primanjkljaj s solidarnim jamstvom aktivnih zavodov, ki bodo morali v ta namen odvajati določen del svojih presežkov.

Lokalni zavodi si bodo zagotovili potrebna sredstva na osnovi posebnih stopenj prispevka, ki bo utrzel iz dalkom zdravstvenega zavarovanja za zavarovanje posameznih podjetij ali skupin podjetij.

Uredba o organizaciji zavodov za socialno zavarovanje predvideva združitev službe socialnega zavarovanja. Zvezni zavod za socialno zavarovanje bo vsklajeval, zagotavljal, povezoval in spremljal funkcioniranje celotne službe socialnega zavarovanja v zveznem merilu.

Sprejete spremembe in dopolnitve o invalidskih prejemkih teže za tem, da bi se glede zaračunosti invalidskih pravic povrnila na načela Zakona o vojaških vojnih invalidih s tem, da bi prijave za pripoznanje naslova vojaškega vojnega invalida, predložene pred uveljavitvijo te uredbe, obravnavali in reševali po dosedanjih predpisih.

ODLOKI O POGOJIH NAJEMANJA INVESTICIJSKIH POSOJIL IN INVESTICIJSKI GRADITVI

Zvezni izvršni svet je s tremi odloki uredil važna vprašanja s področja investicijske politike.

Prvi odlok določa, da lahko začne investitor ali posojiljemalec uporabljati posojila za investicije, odobrene iz splošnega investicijskega sklada šele, ko bo založil pri banki določen znesek. Ta znesek bo poročstvo, da bo objekt dograjen v mejah odobrenega posojila in da bo dograjen v določenem roku.

Drugi odlok določa, da bo možno dajati posojila iz splošnega investicijskega sklada samo tistim investitorjem, ki z določenim odstotkom proračunskega zneska sodelujejo z lastnimi sredstvi.

Po tretjem odloku so investitorji in posojiljemalci (ljudske republike, judski odbori) dolžni letos do 30. aprila pokriti iz svojih sredstev prekoračenje izdatkov v lanskem letu v investicijskih posojilih, odobrenih na podlagi lanskega zveznega družbenega plana. Če tega ne store, ne bodo mogli v celoti izkoristiti tranše, odobrene za letošnje leto.

Tem novim ukrepom je pripisan dvojni pomen: prvič, sodelovanje investitorja z delom lastnih sredstev bo nedvomno ugodno vplivalo na varčevanje in racionalno trošenje sredstev; drugič, vplivalo bo na to, da bodo ljudski odbori drugače obravnavali investicijsko graditev. Predvsem bodo del lastnih sredstev porabili za jamstva, razen tega pa bodo tvegali, da bodo morali s temi sredstvi kriti stroške, večje od pogojenih, če sam investitor tega ne more storiti.

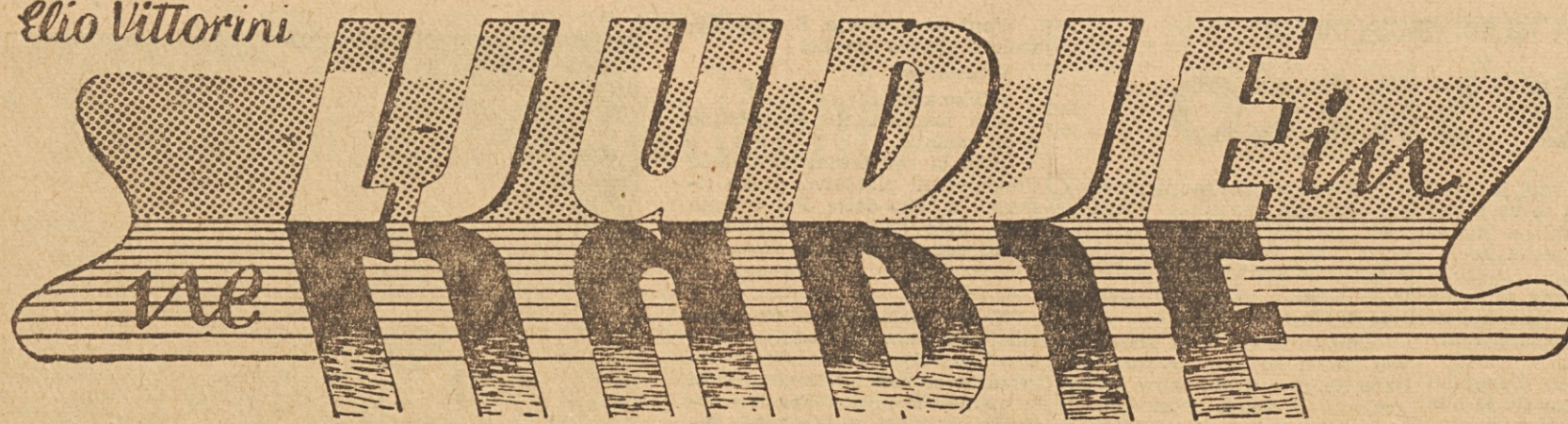
Pojasnilo

V članku »Važne spremembe v zdravstvenem varstvu naših delavcev in uslužbenecev« v zadnjem obzorniku (št. 11 z dne 18. marca 1955) je nekoliko ponagal tiskarski škrat. V petem odstavku poglavja »1. Krog zavarovanec« je na koncu zamešal vrste. Od 15. vrste, štete od spodaj navzgor, se mora besedilo glasiti pravilno takole:

»Za starše, očima in mamo ter stare starše pa je predpisano še popoj, da morajo biti nezmožni za delo. Brez dokaza, t. j. pregleda po zdravniški komisiji, se šteje, da so ti družinski člani nezmožni za delo, če so toliko stari, da bi imeli pravico do družinske pokojnine, t. j. možki najmanj 60 let, ženske pa najmanj 45 let. Dalje se šteje, da so nezmožni za delo oče, oči in stari oče, ki so stari nad 50 let, pa manj kot 60 let — mati, mačeha in stara mati pa, ki so stare nad 40 let, pa manj kot 45 let, če je njihova delovna zmoglost zmanjšana za več kot 50%. V vseh drugih primerih pa mora biti delovna zmoglost teh družinskih članov okrajnena za nad 75%.«

Druge skratovne hudomušnosti, kot n. pr. v začetku istega poglavja »Ena od oblik (pravilno seveda odlik) novega zakona o zdravstvenem zavarovanju...« itd. pa so bralci gotovo popravili že sami.

Elio Vittorini

CXV.

Orazio je pritisnil na klakson in pričel pošiljati signale drugega za drugim. »Ne odgovarja,« je rekel delavec. »Kurnik,« je dejal Orazio. »Ustavil se je.« »Ni se. Samo mnogo je zaostal, toda prihaja.« »Kliče?« »Kliče.« Razbrala sta dolge in kratke signale klaksona. »Vrniva se.« Znova sta peljala mimo motornega kolesa in prispela do Metastasioja. In medtem ko sta stala ob njem in znova obračala svoj kamion, jima je dal Metastasio znak. »Se eno motorno kolo prihaja,« je rekel delavec. »Kurnik,« je dejal Orazio. »S side-carom?« »Ne, navadni.« »Prav tako njihov?« »Prav tako njihov.« Delavec je ponovno prijel za orožje. »Ali ga ne boš zgrešil?« »Ne bom ga zgrešil.« »Če pa želiš, ti bom jaz prepustil krmilo, zanj pa se bom že sam pobrigal.« »Zakaj? Učiti se moram.«

»Morda pa se hočeš naučiti malo preveč.« »Če pa mi je odveč.« »Potem pojdi.« Delavec je vzel revolver izpod sedeža. »Pazi se, topot boš z njimi iz lice v lice.« »Prav to bi se rad naučil.« »Midva greva pod železniški most. Pridi tja z motornim kolesom.« Metastasio se je na kratko oglašil s klaksonom. Oba kamiona sta krenila. Delavec je vstopil v hišo. »Malo žganja.« »Zganja ni.« Neka starica je bila za pultom. »Nekaj toplega?« »Ničesar toplega.« »Niti, če počakam?« »Če počakate, da. Kava iz cikoriije.« »Počakal bom. Ali bo treba dolgo čakati?« »Ekspres se mora ogreti. Prav v tem trenutku sem ga prižgala.« Sedel je za železno mizico, se razgledal okoli in videl Nemca v oglu pri vratih, kako tudi on sedi in tam čaka. Pomignil mu je. »A?« je vprašal Nemeec. Ni bil več mlad, na prsih je imel majhen trak, toda ne od odlikovanja, temveč kot znamenje, da se je udeležil borb na nekem bojišču. Njegov glas je bil zelo sramežljiv. »A?« je vprašal. Delavec se je obrnil od njega. Boga njegovega! je pomislil. Zakaj je ta Nemeec tako žalosten?

CXVII.

Sedel je z razširjenimi nogami, s hrbtom naslonjenim na stolo naslonjalo, z glavo malo nazaj in z žalostnim obrazom, z izgubljenim, utrujenim delavskim obrazom. Boga njegovega! Mar ni osvajač? Ali ni mar v osvojenih deželi? Čemu bi naj bil tu kaj žalosten. Nemeec, ki jo je zavzel? Prišel ga je na novo motriti in videl, da ga oni ne gleda. Imel je povešene oči, kot da je ponižen. Nekaj časa je opazoval roke. Z ene, z druge strani, obe skupaj. To je počel za nekakšno dolgo kretnjo, kakor to delajo običajno samo delavci. Boga njegovega! je znova pomislil. In ni ga več videl v uniformi, temveč takšnega, kakršnega je nekdo moral biti: v delovni obleki, z rudarsko čepico na glavi. »Ali bo tisto s sladkorjem ali ne?« je vprašal staro. »S sladkorjem? S kakšnim sladkorjem?« »Potem pa ne bom.« Vstal je in se z roko v žepu približal vratom. Odprl jih je. Nemeec je dvignil glavo in se mu žalostno nasmehnil. Še več! ljubeznivo. Zazdelo se mu je, da je videl na njegovem obrazu nekaj, kar je nekdo moralo biti črno od premoga. Odsel je. Boga njegovega! si je mislil. Sedel je na motorno kolo in pritisnil plin. Ničče ni priteklo

iz hiše in pobegnil je z motornim kolesom. Ničče ni streljal za njim. »Nekam bled izgledaš,« mu je rekel Orazio. »Bila je hajka.« »Hajka?« Vrgli so motorno kolo v jarek odprli njegov rezervoar in zažgali bencin.

Ivan Črnagoj:

Na lovu za senzacijo

Jean Demarias je bil novinar v majhnem podeželskem mestu blizu Lyonsa. Nekega dne ga je ravnatelj krajevnega časopisa »Courrier de Grandtrou« poklical k sebi in mu dejal: »Gospod Demarias, naši bralci zdehajo, ko berejo vaše članke. Napišite vendar kaj zanimivega, pretresljivega, globokega, kar bo ljudi pritegnilo. Potrudite se!« Drugi dan se je mladi poročevalec vrnil k ravnatelju. »Upam, da boste zadovoljni. Napisal sem pretresljiv članek o delavski družini, ki sem jo našel v neki podrtiji na robu mesta v obupnem položaju. Osem ljudi se stiska v umazani luknji, otroci nimajo kaj jesti, mati je morala zaradi bolezni službo v tovarni zapustiti...« »Hm, to je res gljnjivo. Nakažali jim bomo sto frankov podpore. Poročila pa ne bomo objavili. Revščina je vsakdanja stvar. Z reveži moramo sicer sočustvovati, toda zanimivi niso. Tudi z bolniki ni nič; mlriči so že boljši, ampak morajo biti povezani s kakro skrivnostjo. Smrt od same lake in obupa nikogar ne pritegne. Pisati je treba o skrivnostnih umorih, o velikih zločincih, o ljubezenskih žalostih, o slavni igrah in mikavnih skandalih, o čudovitih pustolovčinah. Kaj takega mi napišite.« Demarias je stopil na cesto. Mestece Grandtrou se je kovalo v hudi poletni vročini. Kaj naj se v pasjih dneh zgodi v tem gnezdju? Prebivalstvo je pošteno in ječe prazne. Mestna gijlotina je odsekala zadnjo glavo v času francoske revolucije, zadnjega medveda so ustrelili na jugu pokrajine pred sto leti, ljubezenskih žalostig ni, ker so možje zvesti ženam in fantje dekletom, slavne osebnosti se zbirajo drugod in filmske zvezde se takemu zaspnemu gnezdju izogibajo. Demarias je nejevoljno odkorakal dalje in zavil na most, spreljan sredi mesta čez reko. Ko bi

vsaj kdo skočil v vodo, pa bi bilo mogoče kaj napisati! Naslonil se je na ograjo in se zamislil... Čez nekaj dni je »Courrier de Grandtrou« objavil senzacionalno vest: »Iz reke so potegnili vrečo s kosi ženskega trupla. Prvi jo je opazil v vodi naš poročevalec Demarias. Strahotni zločin še ni pojasnjen.« Časopis je bil takoj razprodan in ravnatelj je Demaraisu čestital: »Le tako naprej! Ne rečem ravno, naj se taki zločini še dogajajo, a če se bodo, glejte, da jih boste prvi odkrili.« Drugo jutro Demaraisa ni bilo v službo. Navsezgodaj sta prišla ponj dva policijska agenta in ga vkleknjenega odgnala pred preiskovalnega komisarja. »Tukaj je priča: gospa Delarue vas je videla, ko ste v mrazu nesli vrečo po bregu navzdol

in izginili z njo v grmovje ob vodi. Vi ste jo vrgli v reko, kjer se je zataknila na vejo. Ali priznate?« »Priznam.« »Grozno! Novinar, ki umori žensko, jo vrže razkosano v vodo in napiše poročilo o skrivnostnem zločinu! Kdo je bila ta ženska? Kdaj, kje in kako ste jo umorili?« »Saj je nisem umoril.« »Kdo pa jo je? Komu ste pomagali pri zločinu?« »Nikomur. Ženska ni bila umorjena. Ker so pritiskali name, da moram napisati za časopis kaj senzacionalnega, sem se predvčerajšnjim odpeljal v Lyon. Vratar anatomskega inštituta je vdan pijači in napravi za denar marsikatero uslugo. Prodaj mi je nekaj kosov ženskega trupla, ki je bilo namenjeno medicincem za secciranje.« Lyonski inštitut je potrdil, da se je to res zgodilo, jetnika so izpustili, časopis je imel novo, to pot zabavno senzacijo in Demarais je postal bolj slaven, kakor če bi bil res odkril zločin.

Prva pomorska bitka v naši narodno osvobodilni borbi

Na ukaz vrhovnega komandanta narodnoosvobodilne vojske je bila 18. decembra 1942 pri IV. Operativni zoni Hrvatske ustanovljena sekcija za vojno mornarico. Pod vodstvom te sekcije so ustanovili prve pomorske enote — orožne čolne in motorke. Še isti mesec so enote začele z akcijami na morju. Komandant IV. Operativne zone Vicko Krstulović je 6. januarja 1943 obvestil Rvhovni štab o prvih uspehih naše mornarice. »31. decembra 1942 in 1. januarja 1943 so naše enote v južni Dalmaciji zaplenile 6 sovražnih ladij, polnih razne hrane, ki je bila namenjena ustaškim družinam. Ladije so odpeljali v naše vojno pristanišče Podgora.« Italijani so bili zaradi tega neadnega prepada iznenadeni in zaskrbljeni. Takoj so začeli z represalijami proti svobodni obali v Makarskem Primorju.

1. januarja je italijanska vojna ladja bombardirala Podgora. Pod zaščito artiljerijskega ognja so z ladje poslali čoln posadke, ki je imela nalogo pripeljati nazaj zaplenjene ladije in hrano. Naši borci so pustili čoln v bližino 40 metrov. Tedaj so začeli streljati s puškami in ga prisilili, da se je umaknil. V tej bitki so ubili dva Italijana. Vse moške prebivalce je oslepil Leta 432 pred našim štetjem je Atila s svojimi hunskimi tolpmami prodiral pred Beograd (Singidunum). Dolgo ga niso mogli zavzeti. Pod stenami beograjske trdnjave so Huni zgradili znani »Atilov grob«, od koder so tolkli mesto. Po 60 dnevem obleganju so ga končno le zavzeli. Mesto so porušili, ženske odgnali v suženstvo, moških iztaknili oči.

CXVI.

Na novem križišču je bila neka krčma. »Poglej!« je rekel delavec. Pokazal je na neko motorno kolo z oznako WH, ki je stalo tu samo pred hišo s prižiganim motorjem. »Ali je to Wermacht?« je dejal. »Wermacht,« je odgovoril Orazio. In še je zavrl. Obstala sta. »Grem,« je rekel delavec. »Greš?« »Naučil bi se rad do kraja.«

Denarne dajatve

v novem zdravstvenem zavarovanju

V zadnjem »Obzorniku« smo si od novega zdravstvenega zavarovanja, ki je v veljavi od 1. januarja 1955, ogledali, katere osebe so zavarovane po novih predpisih in kakšne pravice imajo glede zdravljenja, t. j. zdravstvenega varstva. Pri tem smo poudarili spremembe in novosti, ki jih prinašajo na tem področju novi predpisi. Danes nam preostaja, da si ogledamo še, kako je z denarnimi dajatvami v novem zdravstvenem zavarovanju.

Denarne dajatve po zakonu o zdravstvenem zavarovanju obsegajo denarna nadomestila, povračila in podpore. Denarne dajatve so te:

- 1. nadomestilo plače med časno nezmožnostjo za delo zaradi bolezni in v drugih primerih, ki jih določa zakon;
- 2. nadomestilo plače med porodniškim dopustom;
- 3. podpora za opremo novorojenca;
- 4. povračilo potnih stroškov, ki jih ima zavarovanec v zvezi z uresničevanjem pravic iz zdravstvenega zavarovanja;
- 5. pogrebna in posmrtnina.

1. Nadomestilo plače ob bolezni

Kadar je zavarovanec zaradi bolezni ali poškodbe začasno nezmožen za delo, ima pravico do nadomestila plače (to je nov naziv za prejšnjo oskrbno oziroma hranarino). Zakon pa določa še druge primere, v katerih ima zavarovanec pravico do nadomestila plače, in sicer:

- a) kadar se zdravi ali je na preiskavah v zdravstvenem zavodu (bolnišnici, zdravilišču, v naravnem kopališču ali klimatičnem okrevališču, kadar je te vrste zdravljenje nujno);
- b) kadar ga zdravnik med boleznijo kot nezmožnega za delo pošlje v drug kraj zaradi domače nege ali spremembe podnebja;
- c) kadar mora med rednim delovnim časom na določeno zdravljenje, zdravniški pregled ali medicinske preiskave;
- d) kadar je po nalogu pristojnega zdravnika izoliran sam ali zaradi nalezljive bolezni z družini;
- e) kadar mora po nalogu zdravnika negovati obolelega člana družinskega člana in
- f) kadar je določen za spremljevalca bolniku, ki je poslan na zdravljenje ali zdravniški pregled v drug kraj. Do nadomestila plače v gornjih primerih imajo pravico vsi delavci in uslužbenici, ki imajo pravico do zdravstvenega varstva iz prve skupine (glej zadnji obzornik!).

nezmožni za delo zaradi poškodbe pri delu ali zaradi poklicnega obolenja.

Na področju nadomestila plače ob bolezni najdemo v njih predpisih o zdravstvenem zavarovanju precej novega.

Najprej je drugačnejše osnova, od katere se odmerja nadomestilo plače. Doslej je bila osnova za bolezensko oskrbino za delavce in uslužbence v gospodarstvu tarifna postavka, ki je bila določena v tarifnem pravilniku za delovno mesto oziroma za delo, ki ga je zavarovanec opravljal, — za uslužbence v državni upravi pa temeljna plača s stalnimi dodatki. Po novih predpisih pa tvori osnovo za odmero nadomestila povprečna plača za redni delovni čas v zadnjih treh koledarskih mesecih oziroma v obratniški dobi 90 dni pred mesecem, v katerem je nastala nezmožnost za delo. V osnovo spadajo tudi vsi stalni dodatki, ki se izplačujejo za delo (ne pa oni dodatki, ki niso sestavni del plače za delo, kot dnevnice za službena potovanja, nadomestilo za ločeno življenje, terenski dodatki itd.). Po novih predpisih tvori torej osnovo za nadomestilo plače dejansko dosežena, ustvarjena plača za zavarovanca, ne pa več tarifna postavka. To bo zlasti važno v novem plačilnem sistemu, ki se vpeljuje v našem gospodarstvu, ko bo plača v največji meri odvisna od storilnosti delavca in uslužbenca. Za uslužbence v državni upravi glede osnove za izračunavanje nadomestila plače ni sprememb.

Za delavce in uslužbence v gospodarstvu je važna določba, da se del plačnega sklada, ki ga naknadno razdeli gospodarska organizacija, ne vzame v osnovo za nadomestilo, zato pa mora gospodarska organizacija pri delitvi plačnega sklada upoštevati tudi dneve, ko je bil zavarovanec zaradi bolezni nezmožen za delo, prav tako, kakor bi zavarovanec te dneve delal.

Dnevna osnova za nadomestilo plače se izračuna tako, da se v obratniškem razdobju treh mesecev oziroma 90 dni dosežena plača za redni delovni čas (brez plačila za nadurno delo) deli s številom delovnih dni, za katere je zavarovanec prejel plačo (n. pr. dosežena plača v zadnjih treh mesecih znaša 26.676 din, zavarovanec pa je delal v tem razdobju 78 dni. Osnova bo 26.676 deljeno z 78, to je 342 dinarjev).

Pomembna pa so tudi spremembe, ki jih prinašajo novi predpisi o zdravstvenem zavarovanju glede višine nadomestila plače. Zakon določa posebej višino nadomestila plače za primere, ko se zavarovanec zdravi doma ali ima pravico do nadomestila zaradi izolacije, nege družinskega člana itd., in posebej za primere, ko se zdravi v zdravstvenem zavodu, v katerem uživa poleg zdravljenja tudi popolno oskrbo (v bolnici, v kopališču, klimatičnem okrevališču).

Za prve primere predvideva zakon 6 različnih stopenj oziroma višin nadomestila plače in sicer:

- a) Stopdstotno, to je polno nadomestilo plače za varjenec, daje za zavarovanca, ki so nezmožni za delo zaradi poškodbe pri delu ali zaradi poklicnega obolenja, in za zavarovanca, ki so določeni za spremljevalca bolniku. Vsem naštetim osebam gre polno nadomestilo plače že od

prvega dne izostanka z dela in ne glede na to, koliko so bili zavarovani pred obolenjem, nesrečo pri delu ali pred spremljanjem bolnika. — Nadalje gre polno (100%) nadomestilo plače že od prvega dne nezmožnosti za delo, dalje tuberkuloznim bolnikom vseh vrst, če so bili pred obolenjem zavarovani brez presledka najmanj 6 mesecev ali s presledki najmanj 12 mesecev v zadnjih dveh letih;

b) 75% nadomestilo plače gre tuberkuloznim bolnikom vseh vrst od prvega dne izostanka z dela dalje, če ne izpolnjujejo pod a) navedenega pogoja zavarovanja;

c) 50% nadomestilo plače gre za prvih sedem dni nezmožnosti za delo zavarovancem, ki so bili zavarovani pred obolenjem brez presledka najmanj 6 mesecev ali s presledki najmanj 12 mesecev v zadnjih dveh letih;

e) 90% nadomestilo plače gre zavarovancem pod c) od osmega dne nezmožnosti za delo dalje;

d) 60% nadomestilo plače gre za prvih sedem dni nezmožnosti za delo zavarovancem, ki so bili pred obolenjem zavarovani brez presledka manj kot 6 mesecev ali s presledki najmanj 12 mesecev v zadnjih dveh letih;

e) 70% nadomestilo plače gre zavarovancem pod d) od osmega dne nezmožnosti za delo dalje.

Izjemo od točke e) in e) pomeni določba, po kateri gre ne glede na trajanje zavarovanja pred obolenjem nadomestilo plače za prvih sedem dni v višini 80% oziroma od osmega dne dalje v višini 90% zavarovancem, ki se zaposlijo po končani strokovni usposobitvi oziroma šolanju in zbolijo, preden so dopolnili predpisano dobo zavarovanja 6 mesecev brez presledka.

Za čas pa, ko se zavarovanec zdravi v zdravstvenem zavodu, v katerem uživa popolno oskrbo, mu gre le delno nadomestilo plače. To delno nadomestilo plače se odmerja zbratavstvu in predpisanih odstotkih od onega nadomestila plače, ki mu gre po zgoraj obrazloženih postavkah od a) do e). Delno nadomestilo plače za čas zdravljenja v zdravstvenem zavodu se torej ne odmeri neposredno od osnove, temveč od nadomestila plače. Za višino delnega nadomestila plače je odločilno število družinskih članov, ki jih zavarovanec preživlja. Odmerja se takole:

- za zavarovanca brez družine — 50%;
- za zavarovanca z 1 družinskim članom — 75%;
- za zavarovanca z 2 družinskima članoma — 90%;
- za zavarovanca s 3 ali več družinskimi člani — 100%.

Pri računanju delnega nadomestila se seveda ne štejejo družinski člani, ki so zaposleni ali ki uživajo pokojnino. V tej zvezi je treba še omeniti, da se tudi uživalcem osebne in družinske pokojnine ter nad 50% invalidnine iz socialnega zavarovanja za čas, ko se zdravijo v zdravstvenih zavodih s popolno oskrbo, zbirajo pokojnina oziroma invalidnina po zgorajmenem ključu. Vendar pa so za upokojujence in invalide predpisani najmanjši zneski, pod katere se pokojnina oziroma invalidnina ne more znižati, in sicer:

- 2500 dinarjev mesečno — za uživalce brez družine;
- 3750 dinarjev mesečno — za uživalce z 1 družinskim članom;
- 4500 dinarjev mesečno — za uživalce z 2 družinskima članoma.

Če imajo uživalci pokojnino oziroma invalidnino tri ali več družinskih članov, se jim pokojnina oziroma invalidnina med zdravljenjem v zdravstvenem zavodu s popolno oskrbo izplačuje v nezmanjšanem znesku.

Takšno so novi predpisi o višini nadomestila plače med časno nezmožnostjo za delo zaradi bolezni ali nesreče pri delu in v drugih primerih. O utemeljenosti oziroma potrebi ter o pozitivnih straneh take ureditve je bilo v našem listu na drugih mestih že dovolj napisanega.

Pravico do nadomestila plače ima zavarovanec ves čas, dokler je začasno nezmožen za delo, t. j. dokler pristojni zdravnik javne zdravstvene službe ali zdravniška komisija ne ugotovi, da se mu je povrnila delovna zmožnost ali dokler se komisijsko ne ugotovi, da je nastopila invalidnost. Niso več postavljeni roki kot po prejšnjih predpisih oziroma določeni višji forni, ki so morali odobriti podaljšanje pravice do nadomestila plače preko teh rokov.

Ob negi družinskega člana gre zavarovanec nadomestilo plače največ za 15 dni, če je oboleli družinski član mlajši od 14 let, in največ za 7 dni, če je oboleli družinski član star nad 14 let. Na predlog pristojnega zdravnika pa se prejevanje nadomestila plače lahko podaljša v vseh primerih do 70 dni. Izjemo pa se lahko na predlog zdravniške komisije dovoli podaljšanje tudi nad 70 dni, če je obolelemu otroku, ki ga mati doji, nujno potrebna njena nega.

Se nekatere novosti je treba omeniti v zvezi z novo ureditvijo nadomestila plače. Najprej to, da se nadomestilo plače lahko izplačuje le za nekaj ur dnevno. Če namreč pristojni zdravnik med zdravljenjem zavarovanca ugotovi, da se njegovo zdravstveno stanje toliko izboljšalo, da bi lahko delal skrajšan delovni čas in da bi bilo tako delo z zdravstvenega stališča celo koristno za povrnitev polne delovne zmožnosti, mu odredi delo s skrajšanim delovnim časom. Ta zavarovanec bo prejel delno rednega delovnega časa pa bo prejel ustrezno nadomestilo plače. Zakon tudi določa za take primere, da mora podjetje ali ustanova takemu zavarovancu preskrbeti delo s skrajšanim delovnim časom. Le če pristojna inspekcija dela ugotovi, da podjetje ali ustanova nima možnosti preskrbeti zavarovanca delo s skrajšanim delovnim časom, se izjemoma oprosti te dolžnosti.

Nadajle naj omenimo novo ureditev za primer, ko zavarovanec zbolí na rednem letnem dopustu. Doslej je veljalo, da ni bolezni, tudi če je bila zvezana z nezmožnostjo za delo, v nobenem primeru prekinila plačnega letnega dopusta. Zdjaj pa imamo določbo, po kateri gre nadomestilo plače zavarovancu tudi za čas, ko mora po odredbi zdravnika prekiniti plačani letni dopust zaradi zdravljenja, ki mu daje pravico do nadomestila plače. Odslej bo torej prekinila plačani letni dopust vsaka bolezen, zaradi katere bo zdravnik javne zdravstvene službe odredil prekinitev dopusta in nastop zdravljenja — to zdravljenje pa mora biti take vrste, da ima zavarovanec zaradi njega pravico do nadomestila plače. Praktično se bo to v večini primerov zgodilo tako, da bo zdravnik zavarovanca sprejel v stalez bolnikov.

(Nadaljevanje prihodnjic)

NEMIRI V BELGIJI

Klerikalno nasilje

Za šole gre. — Demonstracije in spopadi. — Fašisti vodijo klerikalne teroristične skupine. — »Pohod na Bruselj« se je izjalovil

V Belgiji je bilo zadnje dni hudo nemirno. Spopadla sta se dva nepomirljiva tabora: klerikalci, ki so v opoziciji, in socialisti, ki skupno z liberalci sestavljajo vlado. Gre za klerikalne šole, ki so rezervoar črnih aktivistov in predstavljajo katoliško trdnjavo v Belgiji. Lani, ko so sestavili belgijsko vlado socialisti in liberalci, je bilo kakih 60% vseh šol v rokah klerikalcev. Te šole so dobivale državne subvencije. V letošnjem šolskem letu bi morale država dati klerikalnim šolam 3,5 milijarde frankov. Socialisti pa so sklenili, da bodo začeli počasi zmanjševati državne subvencije katoliškemu šolstvu, ki bi ga v nekaj letih vključili v sistem državnega šolstva. Za letošnji zmanjšanje subvencije katoliškim šolam za 315 milijonov frankov.

Na te ukrepe pa so klerikalci odgovorili z ogroženimi napadi na vlado koalicijsko. Škofje so poslali vladi odprto pismo, v katerem jo dolže, da je »napadla versko svobodo« in uničila versko vzgojo v Belgiji. Dijaki katoliških šol v Löweniu so vdrli v magistrat in razbili pohišstvo. Klerikalni demonstranti so pretepli ministra za gospodarstvo Reya. V Togeru so duhovniki nahujkali svoje gojenke, da so z blatom in kamni napadli gojenke neke državne šole. Za soboto, 26. marca, je katoliška stranka napovedala velik »pohod na Bruselj«.

Tedaj pa je bilo socialistom, ki se spopetka niso hoteli prepetati s klerikalci, vsega dovolj. Njihovo glasilo »Peuple« je napovedalo, da bo nasilje klerikalcev, kjer koli bi se pojavilo, v sleherni ulici, na vsakem trgu, na vsakem vogalu naletelo na odpor socialistov.

In res. V Hasseltu so rudarji pošteno obračunali s katoliškimi demonstirajočimi. Njihovi napadi so bili razbiti, ker so pri spopadu uporabljali kamenje.

Danes je v Belgiji mir. Vlada je s pomočjo delavcev in policajev preprečila »pohod na Bruselj« in razglašala zbiranje ter demonstracije klerikalcev in fašistov, ki so vodili teroristične skupine katoliških demonstrantov. Katoliška stranka pa poraz ni spametoval. Pripravlja nove akcije, nove nasilje. Vatikan, zakrknjen nasprotnik napredka, pa to nasilje blagoslovlja.

USPEH FINSKEGA DELAVSKEGA GIBANJA

Konec velikih stavk

V nedeljo so se na Finskem končale velike stavke delavcev in nameštencev, ki so trajale 12 dni. Sindikati so pozvali delavce in nameštence, naj se vrnejo v tovarne in urade, zakaj delodajalci so sprejeli njihove najvažnejše zahteve. Dvanajstdnevne stavke so povzročile veliko škodo finskiemu gospodarstvu. V prvih štirih dneh je bilo nad 3 milijarde finskih mark škoda. Delavski voditelji so že v začetku stavke opozorili delodajalce na škodo, ki bi nastala. Toda delodajalci so bili trdovratni in niso hoteli sprejeti delavskih zahtev. Klonili so šele tedaj, ko jih je dvanajstdnevna stavka preprečila, da moči organiziranega delavstva ne morejo streti.

Stavke so pretresele vsa država in že je kazalo, da bo zaradi njih padla vlada agrarcev in socialdemokratov. Agrarci so namreč nasprotniki stavkovenmu gibanju, socialdemokrati pa so ga podpirali.

IZ MALAJE

Enotni sindikat delavcev na plantažah

Na Malaji, angliški koloniji v jugovzhodni Aziji, se je pred nedavnim združilo 5 sindikalnih organizacij v sindikat delavcev na plantažah. Sindikat delavcev na malajskih plantažah, ki je najmočnejša sindikalna organizacija na Malaji, je že prijel lastne plantaže, da so za nekaj centov povisali delavske plače.

Žrtve izraelsko-arabskih spopadov, arabski begunci, ki so morali zapustiti svoje domove v Palestini in sedaj žive v begunskih taboriščih po vsej arabski deželah.

SOCIALISTIČNA STRANKA ZA JULIJSKO KRAJINO

OBSOJA SOVINISTIČNO GONJO TRŽAŠKE REAKCIJE

EDINA POT

Na devetem kongresu Socialistične stranke za Julijsko Krajino, ki je bil v soboto in nedeljo v Trstu, je profesor Lonza, tajnik te stranke, obširno govoril o londonskem memorandumu, ki so ga podpisali ob sklenitvi tržaškega sporazuma in ki pravično ureja odnose med Slovenci in Italijani na Tržaškem. Lonza je obsodil vse tiste, ki trde, da memorandum ni mogoče urediti, in dejal, da je memorandum temelj mirnega sožitja obeh narodov na tržaškem ozemlju. Treba ga je, če spoštovati in urediti, izgovoriti. Profesor Lonza je ugotovil, da je imel Trst od nedavne »mrzle vojne« izgubo in da je londonski memorandum o pravih Slovencih na Tržaškem položil temelje za ureditev odnosov med Italijo in Jugoslavijo.

Tajnik Socialistične stranke za Julijsko Krajino, ki se je na tem kongresu vključila v italijansko socialistično demokratično stranko, je tudi govoril o fašistični nevarnosti v Trstu in Italiji. Dejal je, da bi fašisti in klerikalni desničarji radi ustvarili vzdušje, polno groženj miru in sožitju. Desničarji krogi bi radi razveljavili sovinitično strukturo in tako uveljavili v nevarni terovistični gonji, ki je ne bi mogla odbravati nobena napredna stranka. Po mnenju Lonze je spoštovanje londonskega memoranduma edina pot za ureditev odnosov v Trstu, za pomiritev ljudstva, za enakopravno sožitje Slovencev in Italijanov.

O ODNOSIH MED TURCIJO IN SIRIJO

RESNA NEVARNOST

Demonstracija proti »turškemu pritisku« v Siriji

Spur med Turčijo in Sirijo, ki je nastal zaradi turško-iraškega pakta, kateri se Sirija ne strinja, in zaradi povezovanja Sirije z Egiptom ter Saudsko Arabijo se je v zadnjih dneh zelo zaostroil in predstavlja resno nevarnost v tem delu sveta.

Turška vlada hoče z diplomatskim pritiskom na Sirijo preprečiti ustanovitev nove Arabske zveze, ki jo ustanavlja Egipt s podporo Sirije. Te akcije turške vlade so naletele na odporne proteste v Siriji in tudi v ostalih deželah arabskega sveta. Zadnjih so v Damasku demonstrirali študentje in učenci državnih ter zasebnih šol in zahtevali, naj se vlada Sirije odločneje zoperstavi »turškemu pritisku na Sirijo«.

Angleški pristaniški delavci so stavkali

Iz Londona poročajo, da je v pretekli teden stavkalo v Liverpoolu in pristaniščih v bližini Birkenheada ter v Garsstonu 11.000 pristaniških delavcev.

O NEKEM NEČLOVEŠKEM OSTANKU PRETEKLOSTI

Sušnji v XX. stoletju

Dandanes je na svetu 5 milijonov sušnjev. — V Arabiji je suženjstvo uradno dovoljeno. — Veliki sejmi sušnjev v Meki. — O sušnji v Perzijskem zalivu, ki nečejo biti svobodni. — Krvavi pohodi trgovcev s sužnji na meji med Burmo in Indijo. — Na Japonskem prodajo letno 1500 otrok v suženjstvo

je pred nedavnim objavilo, da na Japonskem prodajo letno 1500 dečkov in deklic. Otroke prodajajo večinoma revni kmetje.

Organizacija Združenih narodov se že vsa povojna leta ogroženo bori proti ostanku suženjstva, ki so v mnogih deželah še močno zakoreninjena in predstavljajo veliki oviro na poti napredka in civilizacije. V Veliki Britaniji in še nekaterih drugih deželah imajo Društva za boj proti suženjstvu, ki so (posebno v Angliji) zelo aktivna. Iz podatkov različnih komisij OZN ter društev za boj proti suženjstvu je razvidno, da je dandanes na svetu še kakih 5 milijonov sušnjev.

Prizadevanje Združenih narodov in drugih organizacij za boj proti suženjstvu pozdravljajo in podpirajo vsi napredni ljudje, saj je že čas, da bi končno le odpravili ta nečloveški ostanek temne preteklosti.

Pred nedavnim je britansko Društvo za boj proti suženjstvu odkrilo veliko kupčijo s sužnji v Arabiji. Še prej pa je nek poročnik angleške mornarice pisal v »Manchester Guardian«, da osebno pozna tri poti, po katerih trgovci s sužnji prevajajo zaslužene revesze v Arabijo.

V Arabijo prihaja veliko sušnjev tudi iz Etiopije, dežele, kjer je Haile Selasie, po več letih ogroženega boja, odstranil najmočnejše tradicije suženjstva. V nekaterih težko dostopnih krajih Etiopije pa se včasih kljub temu posreči trgovcem s sužnji, da nahujskajo neko plemo proti drugemu. Po končanem boju prodajo zmagovalci ujetnike trgovcem s sužnji. Včasih pa trgovci sami napadejo nezavarovana plemena.

Prizadevanje Združenih narodov in drugih organizacij za boj proti suženjstvu pozdravljajo in podpirajo vsi napredni ljudje, saj je že čas, da bi končno le odpravili ta nečloveški ostanek temne preteklosti.

Prizadevanje Združenih narodov in drugih organizacij za boj proti suženjstvu pozdravljajo in podpirajo vsi napredni ljudje, saj je že čas, da bi končno le odpravili ta nečloveški ostanek temne preteklosti.

Prizadevanje Združenih narodov in drugih organizacij za boj proti suženjstvu pozdravljajo in podpirajo vsi napredni ljudje, saj je že čas, da bi končno le odpravili ta nečloveški ostanek temne preteklosti.

Prizadevanje Združenih narodov in drugih organizacij za boj proti suženjstvu pozdravljajo in podpirajo vsi napredni ljudje, saj je že čas, da bi končno le odpravili ta nečloveški ostanek temne preteklosti.

Kitajski delovni ljudje spreminjajo Mandžurijo v veliko središče težke industrije, ki bo dvignila Kitajsko iz zaostalosti. Na sliki vidimo delavce v mandžurskem mestu Anšanu

IZ ANGLEŠKEGA LABURISTIČNEGA GIBANJA

Nadaljevanje prihodnjic

Nacionalni izvršni odbor angleške laburistične stranke, ki je zasedel preteklo sredo, ni izključil Bevanov, voditelja laburistične leve. Izključitvi je nasprotoval tudi predsednik stranke Attlee. Podprla sta ga leвица in center. Pri glasovanju so desničarji, ki jih vodita Morrison in Geitskell in ki so zahtevali Bevanovo izključitev, dobili 13 glasov, levicarji in središci, ki so podprli Attleea, pa 14. Bevan bo torej ostal v laburistični stranki. Moral bo razložiti posebni komisiji svoja stališča, ki pa so v zadnjem času zelo mila. Polna pozivov k enotnosti, in se bistenno ne raličujejo od stališč uradnega vodstva stranke.

levo in desno so ostala in lahko bi rekli, da so se z Attleejevim nastopom proti desničarjem po svoje celo zaostri. Desnica, ki se je doslej skrivala za izvršnim odborom in Attleejevo avtoriteto, je ostala osamljena, poražena, in tega udarca ne bo mogla tako hitro preboleti. Kriza je torej začela premikati svojo ost na desno, tja, kjer se zbirajo laburisti, ki hočejo uveljaviti v angleškem socialističnem gibanju svoje presneto malo socialistične načrte.

Glasilov Slovenije. Izdaja Republiški svet Zveze sindikatov za Slovenijo. Odgovorni urednik France Boštjančič. Tisk Tiskarne »Ljudske pravice« v Ljubljani. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Cufarjeva ulica 1 — Dom sindikatov. Telefoni: uredništvo in uprava 32-081, uredništvo 32-588, uprava 30-046. Poštni predal: 38. Računa pri Mestni hranilnici v Ljubljani 601-305, 1-221. List izhaja vsak petek. Rokopisov se vročnega. Mesna naročnina 40 din. Četrletna 120 din, polletna 240 din, letošnja 480 din; posamezna številka 10 din.

OKNO V SVET

PISMO IZ LONDONA

Socializem ali socialni kapitalizem

Nedavno sem prisostvoval zanimivi razpravi na londonski univerzi: »Socializem je pot v suženjstvo«. V predsedstvu sta bila znani lord ekonomist, liberalec X. Beveridge (znan je »Beveridgejev plan« izza druge svetovne vojne) in njegova »lady«. Dnevni red je bil zelo zanimiv. Najprej sta dva profesorja (konservativci in laburisti) povedala svoje mišljenje. Prvi je branil gornji naslov, drugi je trdil obratno: socializem je pot k svobodi. Konservativci je vseskozi poudarjal edino misel: Totalitarno planiranje je ne samo planiranje, razporejanje proizvodnih sredstev od strani države, ampak tudi delovne sile — t. j. živih ljudi. Plan (ta to je za njega socializem) je nasilje nad človekovo svobodo v gospodarstvu in v družbi sploh. Laburisti je pravilno poudarjal, da totalitarne planiranje še ni socializem, da kapitalistična svoboda pomeni: izkoriščanje, razredno borbo, krizo in podobno.

trditve (H. Morrisona), da je to »odrom« v učvrstitvi programa. Odrom? Zakaj? Ali je to kriza laburizma ali socializma? Rad bi se motil ob trditvi, da je mnogo vidnih laburističnih članov, ki imajo večjo željo in interes po ponovnem vladanju, kot po socializmu. Štiri leta bitja »brez oblasti«, to je za markskega politika dolga doba. Toda to niso samo moje misli. Naj spregovori vidni socialist G. D. H. Cole sam: »Pomanjkanje širšega socialističnega programa moramo pripisati želji laburistične stranke, da se zopet vrne na oblast. In dalje: »Prepričan sem, da so mnogi politiki, ki zagovarjajo, da so socialisti, in ne malo njihovih pripadnikov izgubili teoretično vero v socializem. ... Če pa je tako, potem je najprej sama laburistična stranka potrebna prečiščenja ter »učvrstitve« in zatem šele socialistični program. Skratka, v »svanogardi« vlada močan optimizem za desnim krilom na čelu, o čemur je govoril že F. Engels.

delavci, večina kvalificiranih delavcev, profesionalni delavci v neproizvodnih ustanovah. Zmanjšala se je neenakost dohodkov; manjša je neenakost lastnine. Progressivna obdavčitev je ena glavnih oblik borbe laburistične vlade od 1945-50 proti neenakosti in kapitalizmu. Ali to se kljub temu pravi — obrnjen kapitalizem v dolgotrajni perspektivi. Bitno je, da so laburisti vedno oklevali napadom na privatno lastnino. Ono, kar so nacionalizirali (rudnike, jeklarne), je izredno malo, in še to so, razen rudnikov, konservativci vrnili kapitalistom.

Tako vidimo, da ta »socialni kapitalizem« v malo ozjem obsegu nadaljuje konservativci. Če pa vlada vsaj neka vrsta »sblagostanja«, ni objektivnega razloga za nove bistvene spremembe — tako misli povprečni Angličan. Lačen, brezposelen, levičar je nujno revolucionar, kolikor toliko sit — ni. K temu »sblagostanju« pomagajo dela dejstva. Zakaj se Anglija tako bori za kolonije (pod konservativci in laburisti)? Prav gotovo zaradi dobička. Če ostane kapitalisti na primer 70%, dobi ostali del potrošnikov 30% od dela kolonialnih narodov. To je tudi ena stran logike višje angleške življenjske ravni. Poleg tega so se po vojni začele mnoge dežele hitro industrializirati. Potrebe po strojih so narastle, s tem pa tudi angleška zunanja trgovina. Pa tudi svetovna oborožitev ni bila brez vpliva na standard. V takšnem položaju povprečni konservativni Angličan ni za neke velike nove »družbene eksperimente«. Tako se objektivno manjšajo sile za nove socialistične spremembe. Kapitalisti, rentniki in zemljiška gospoda niso zanje. Drobni proizvajalci se počuti dobro v »socialnem kapitalizmu«. Svobodni poklici so za »angleško demokracijo«.

pa večina ni), kot volilni program, bi v teh, zgoraj opisanih pogojih, laburisti težko postali naslednja vlada. Sirski socialisti program bi laburisti mogoč pretvoriti v večinski vladajoči program le v dveh primerih: 1. le tedaj, če bi se poslabšal gospodarski položaj, narasla možnost krize, povečala brezposelnost in ostalo družbeno zlo, s čemer bi naraslo nezadovoljstvo delovnih ljudi; končan bi bil »razredni mir«, okrepla bi se sile za nove socialne ukrepe. 2. Ali pa bi morali laburisti ubrati drugo, težjo, revolucionarnejšo pot: prvo za prečiščenje, za prevzgojo lastne stranke, lastnega programa, izčiščenjem lastnega političnega oportunitizma in za tem delavskega razreda. Kolikor poznam angleško družbo, izključujem danes to točko.

Ostaja alternativa: nadaljnja opozicija zaradi socializma ali oblast. Konkretni položaj mi daje misli, da se je laburistična stranka odločila za volilni program z minimalnimi novimi socialističnimi gesli, ki naj stranku pripelje na oblast.

Nekateri laburistični teoretiki so dandanes polni idej o enakosti ljudi v dohodku, uživanju, sreči. Res je, minil je čas, ko so bili le nekateri Angličani »gentlemeni«. Toda ali se bo dalo ljudi prerazporejiti v enake le s šolo, s kulturo, tako da bo Angležan Angležan. Dokler bo obstajala ekonomska neenakost, dokler bodo razredi, je takšna pot idealistična. Kaj misli stori v tem pogledu laburistična stranka? Ostanja alternativa: nadaljnja opozicija zaradi socializma ali oblast. Konkretni položaj mi daje misli, da se je laburistična stranka odločila za volilni program z minimalnimi novimi socialističnimi gesli, ki naj stranku pripelje na oblast.

tation), toda brez prave odgovornosti delavcev. Tu pa smo pri jedru vprašanja. Odgovornost je neka dolžnost. Odgovornost delavcev za delovno disciplino, za organizacijo dela? Pred kom? Pred narodom! Ni res: pred kapitalizem, ki razpolaga s proizvajalnimi sredstvi in s dobičkom. Takšno gesto razrednega sodelovanja je prav malo socialistično. In če bi se podjetja nacionalizirala, bi prišel namesto kapitalističnega — državni ravnatelj z enakimi pravicami upravljajna, visoki nagradami itd. Markskega angleški delavec meni, da bi se dalo bolj spremiti. Mnogi laburisti pravijo, da bi morali imeti delavci več kontrole nad podjetji, toda kontrola bo le na papirju, dokler bo država s sodnjajo in policijo zvesto branila »sveto« privatno kapitalistično lastnino in kapitalistovo pravico do profita. Takšna kontrola bi predstavljala kontrolo nad delavci za povečanje delovne discipline, brez kontrole nad kapitalistovi ali državnimi dohodki. Predlagane volitve predelavcev in mojstrov po oddelkih so le pešček v oč. Poziv na večjo storilnost ne more naleteti v takšnem sistemu na navdušenje, če delovni dohodek delavca ni vezan na uspeh dohodka podjetja. Tako vidimo, da »skupno sodelovanje« delavcev s kapitalizem ali državnim ravnateljem ne more vzbudivati pri delavcih velikega čuta odgovornosti. Čut odgovornosti bi delavec imel le tedaj, če bi se njegov napor spreminjal v nagrado, s čemer bi moral prenehati mezdana »nagrada«. Če bi delavci kasneje je izločili vse delničarje od delitve čistega dohodka podjetja, bi se privatni kapital na mirni način socializiral, delavci bi bili res odgovorni za proizvodnjo, delovna nagrada bi bila odvisna od višine proizvodnje. Takšne ideje pa so redke, čeprav so materialni pogoji zanje zreli.

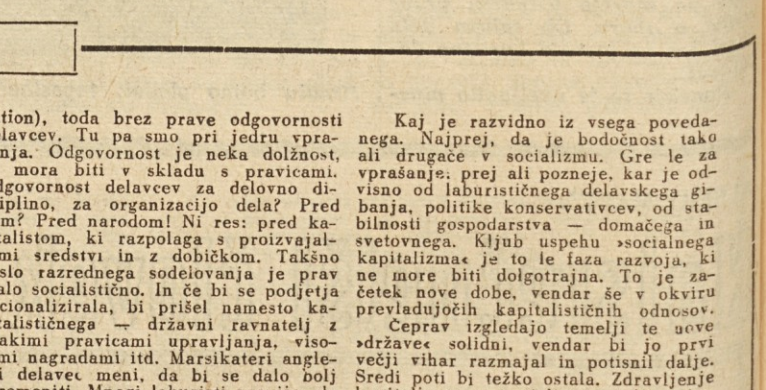
Kaj je razvidno iz vsega povedanega. Najprej, da je bodočnost tako ali drugače v socializmu. Gre le za vprašanje: prej ali pozneje, kar je odvisno od laburističnega delavskega gibanja, politike konservativcev, od stabilnosti gospodarstva — domačega in svetovnega. Kljub upehu »socialnega kapitalizma« je to le faza razvoja, ki ne more biti dolgotrajna. To je začetek nove dobe, vendar še v okviru prevladujočih kapitalističnih odnosov.

Cepav izgledajo temelji te nove »svete« solidni, vendar bi jo prvi večji vihar razmajal in pottsnil dalje. Sredi poti bi težko ostala. Zdravljenje kapitalizma »s socializmom« je tujno zastrupljanje starega kapitalističnega sistema.

Ali zato ni nujno, da so pota vseh narodov v socializem ista. Nekateri po ravni cesti, drugi po kolovozu in ovinkih. Dandanes so določeno vidne v Angliji štiri smeri in načini ožjenja oblasti privatnega kapitala:

1. Z nacionalizacijo; toda tu bo potrebna kasnejša borba delavcev proti podzavljanju in centralizmu. 2. S tako imenovano »razpršitvijo« (dispersijo) kapitala. Ta oblika se kaže v tem, da rastejo tako imenovane anonimne družbe, anonimni kapital, ki je last mnogih delničarjev. Ko bi vsi delovni ljudje postali delničarji-kapitalisti, bi prenehali biti kapitalisti. Vsi bi bili lastniki proizvodnih sredstev — torej družbena lastnina.

Z nobenimi vojnimi pakti, tanki in topovi ne bodo zlomili stoletnih okovov zaostalosti, ki kot mora leži na Aziji, tej največji celini sveta. Le z miroljubno in napredno politiko sodelovanja in gospodarske pomoči lahko bolj razvite dežele pomagajo ljudstvom Azije. — Azijski kmetje obdelujejo zemljo tako, kot so jo obdelovali njihovi predniki pred tisoč leti.

Z nobenimi vojnimi pakti, tanki in topovi ne bodo zlomili stoletnih okovov zaostalosti, ki kot mora leži na Aziji, tej največji celini sveta. Le z miroljubno in napredno politiko sodelovanja in gospodarske pomoči lahko bolj razvite dežele pomagajo ljudstvom Azije. — Azijski kmetje obdelujejo zemljo tako, kot so jo obdelovali njihovi predniki pred tisoč leti.

Z nobenimi vojnimi pakti, tanki in topovi ne bodo zlomili stoletnih okovov zaostalosti, ki kot mora leži na Aziji, tej največji celini sveta. Le z miroljubno in napredno politiko sodelovanja in gospodarske pomoči lahko bolj razvite dežele pomagajo ljudstvom Azije. — Azijski kmetje obdelujejo zemljo tako, kot so jo obdelovali njihovi predniki pred tisoč leti.

Zatem je govorilo 3 študentov po deset minut o naslovu: trije socialisti, komunist in konservativci. Po tej obravnavi so glasovali. Dvorana je bila polna. Večina je glasovala, da je »socializem pot v suženjstvo«.

Zakaj sploh to pripovedujemo? To so študente, ne pa delavci. Vendar se moram vprašati: »Kaj je z angleškim socializmom?« Zakaj se »množični delovni ljudje odvrtačajo od laburistov in njihovega »socialističnega programa«? V omenjeni debati je konservativni govornik duhovito prikazal, da laburisti »sami ne vedo, kaj je socializem. In to je res. Naj navoedem nekaj »definicije«. »Socializem je nacionalizacija proizvodnje, delitve in menjave.« Drugi ugovarjajo in trde, da gre le za »kontrolco«. Špet tretji smatrajo socializem za družbo, kjer obstaja enakost dohodkov, enakost sreče. Stevilni so, ki socializem izenačujejo s tako imenovano »zlatim stateg« (državo blagostanja), kjer ni brezposelnosti, kjer progresivno obdavčevanje večje dohodke v korist raznih socialnih potreb. Anglija naj bi bila že danes takšna država, zato nekateri pravijo, da je »socializem v glavnem že zgrajen«.

Nedvomno, uspehi »socialnega kapitalizma« so mnogoteri: vsa povojna leta ni brezposelnosti; povečal se je izdatno dohodek delavcev, predvsem nekvalificiranih, trgovcev, obrtnikov, malih podjetnikov, doktorjev, višjega upravnega osebja in skoraj vseh farmarjev. Na slabšem so polkvalificirani